

kikötőjéből... elszállított... kimen... angol hajó

15-jelentések... os jelentése... il a hadmű... édezt állá... a nemzet... elők három... két or... zsákmányol... ztett, akik

sevillai rá... okat a kor... t, hogy a... a különböző... antanderben... miszerhiány... azt a már... hogy Prieto... arról tár... ni Madridot... végett.

ormányválság... a kormány... kormány 11... vel.

adja hírül... om van, de... ndóan szök... hoz.

ária,

atása)

Gogának a... tele vannak

elentette egy... küld Tran... rosszul meg... beszélt. A... azonosítja... kal, legfeljebb... amelyet erre... pontosan is... egét.

olvassák fel... tett gyorsírói

y kérte Ghița... avázói szót.

Ghița Pop... ban nem hal...

, mint Goga"

gearuval való... a, hogy Mad... ivják. Egy... désre talált... rumak hívták... etem magam... ndolom, va... ária, mint

kérte, hogy... ndból.

idal zárult le.

rieni Lázár...) vezetése

ogiai

számban)

gyit:

mákat, ne... (notórius... alitást, düh... égeket. Ered... encia.

mand Nr. 71.

apkiadó R. T... on L. Pop 10.

Központi postai
plátó in num.
No. 224718/829.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Ciuș, Str.
Baron L. Pop

19. Telefon: 8-61. E
Havonta 110, negyed
évre 600, egészévre 1
földre: Havonta 2,
félévre 12, egészévre
detések díjazásáa sze
KELETT az erdélyi é
dóság egyetlen politik
Cikkeink iránymását
rás megjelölésével engedjük meg.

Dl Ramassetter Róbert
Disztér 2. I. e.
BUDAPEST

KELETT

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el.
— Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-szei Ernő, Strada Cobalcescu 52.

Ara 5 lej

Szombat, 1936. december 19.

5697. EV. TEBETH 5. XIX. EVF. 290. SZAM

A veszélyeztetett állampolgári jog

Parlamentari iniciativából törvényjavaslatot nyújtottak be az állampolgárságok reviziójáról. A kormány még nem nyilatkozott, hogy a javaslatot magáévá teszi-e. De nyilatkozott a képviselőház, amely kimondotta a sürgősséget a javaslat fölött. Nyilatkoztak a politikai pártok is. A liberális többség három kamarai alelnöke, mint a kormánypart különböző frakcióinak képviselői elsőnek karayarították neküket a javaslat alá. Ugyanígy a georgisták is, akik ezuttal először találkoznak politikai akcióikban a „liberális” nevet szerintük bitorló kormánypárttal. Bizonyos mélabuval vették a tollat kezükbe a cuzisták, akiknek rezignáltan kellett tudomásulvenniük, hogy egyik kardinális programpontjukat sajátítják ki a nacionalizmus utjonnan felserdült parventü. Es odaadta a nevet — mert ki merné nekéztatni a hazafiatlanság ödi-umát a mai zivataros időkben — a derék Iunian csoport parlamenti képviselője is.

A törvényjavaslat sikere tehát biztosítva van és ezzel a gyors megoldáshoz közeledik egy kérdés, amely a mai külpolitikai komplikációk és belső gazdasági és valutáris nehézségek közepe tette legfőbb gondját kell, hogy képezze kormányoknak és parlamentnek, amelyek szívükön viselik a haza sorát. Addig is Iuca belügyminiszter különös gondját képezi ez a kérdés. Rövid időn belül a második rendelet utasítja a közigazgatási hatóságokat a békeszerződések óta nyújtott állampolgársítások felülvizsgálására. Két fronton egyszerre indult meg a vadász az állampolgári jogok hivatlan és hivatalosan hasznélvezőire. Nem férhet kétség ahhoz, hogy sikerül a nemes vadat leferíteni és vadászársaság bőséges zsákmányát tér-let majd hazá.

Hivatalos kommuniké igyekszik megnyugtatni, hogy a revizió objektív szellemben történik. Pamfil Seicaru törvényjavaslata is a törvényhozási általánosságok keretei között mozog. De bármennyire is szeretnők meg-nyugtatni magunkat, lehetetlen elfojtani a feltéror aggodalmát, hogy az állampolgársági revizió a romániai antiszemitizmus vértelen, és mégis az eleven husba vágó, legdrámaibb és legtragikusabb fejezetét nyitja meg. Nem mintha találva éreznők magunkat a javaslat által. A csatolt területek zsidó lakossága állampolgári jogainak teljes birtokában volt már akkor, midőn e területek román impé-rium alá kerültek. Az ittélő zsidókat törvé-nyesen nem, csak a törvény megsértésével le-hetne alkotmányos jogaitól megfosztani.

De valamely törvény alkalmazásának konkrét kihatásait nem az abban foglalt határozományok, hanem a koncepció determi-nálja, amelyből a törvény megszületett és a szellem, amelyben azt keresztül viszik. Az állampolgárságok reviziójáról szóló rendeletek keretét képeznek csupán, amelyet tartal-mal, az országot áradatként elborító zsi-dó gyilöllet szelleme tölt meg. Ezeket a ke-reteket szélesre feszítik majd a szüntelen agitációk hullámai egészen addig, amíg ér-velmében és alkalmazásában azzá válik majd, aminek szánták, a romániai kisebbségek és elsősorban a romániai zsidóság jogfosztásá-nak törvényes eszközeül.

Egyesek azt vitatják, hogy Pamfil Sei-caru javaslata nem egyéb, mint egy lap-szerkesztő politikai érdekmeresése és nép-szeriség hajhászása. Ezek elfelejtik, hogy a parlamenti iniciativából benyújtott tör-vényjavaslat nem a pillanat inspirációjának műve. Olyan elaborátum ez, amelynek ki-dolgozásán övek óta működnek közre a gaz-dságági és szociális bajok, az ezekre épített zaboláltlana agitáció, a nemzetközi tohu vabohu és főleg a nemzeti szocialista Né-metország példaadása. Abban a légkörben, amely ma a román közszellemet egyre in-kább elurálja, már sajnálták azt, hogy Ro-mánia képviselője aláírta a trianoni béke-szerződés és a kisebbségi szerződések azon klauszáit, amelyek beiktatták a román al-kothmányba és tételes jogba a kisebbségek és a zsidók jogegyenlőségét. Évek óta nem mulik el nap, hogy az antiszemita sajtóban ne történjék említés a zsidó százezekekről, akik Románia „nagyelkűsége”, a kormá-nyok bűnös „engedélyesége” és a könnyel-mien elfogadott törvények oltalma alatt

Háromnapos fegyverszünetet kötöttek a kínai felkelőcsapatok a nankingi kormánycsapatokkal

A nankingi kormány elfogadta Csang-Hszu-Liang feltételeit Csang-Kaj-Sek marsall szabadonbocsátása ügyében

Peking, december 18. A kínai sajtó hír-adásai szerint Szujantól keletre harcok kezdődtek a kínai csapatok és mandzsung-mongol haderők között. Japán pekingi kínai attaséja kijelentette az újságírók-nak, hogy véleménye szerint a sianfui események lehetővé fogják tenni a Hopej és Csahar tartományokbeli politikai ta-nácsnak az északkeleti kommunista veszély elhárítását.

A DNB jelenti Nankingból, hogy Sian-fu környékén háromnapos fegyverszünetet kötöttek. Ezalatt a kormánycsapatok tar-tózkodni fognak minden haditevékenység-től és repülőik sem fogják bombázni az ellenséget. Ha a három nap telteig Csang Kaj-Seket nem helyezik szabadlábra, a

kormány fenntartja magának a jogot uj hadműveletekre. Állítólag a fegyverszünet Donald, a foglyul ejtett marsall ausztrá-liai tanácsosának köszönhető.

Egyébként Donald, Csang-Kaj-Sek mar-sall tanácsosa tegnap este táviratozott Sianfuból és közölte, hogy a marsall egész séges. A Sianfu környékén lévő kormány-csapatok 17 divíziót tesznek ki, amit 200 bombavető- és vadászpilótaegészít ki.

A DNB újabb jelentése szerint Csang-Tin-Wen tábornok bemutatta a nankingi kormánynak Csang-Hszü-Liang tábornok feltételeit Csang-Kaj-Sek marsall szabad-lábrahelyezésére vonatkozólag. A nankingi kormány a javaslatot elfogadta.

Antonescu Lebrun köz-társasági elnöknel

Delbos és Antonescu részletesen megvitaták a Romániát és Francia-országot érdeklő kérdéseket. Antonescu nyilatkozata a francia-román barátságról

Párizs, december 18. (Rador.) Victor Antonescu és Yvon Delbos tegnap délelő-ti megbeszélésén, amely egy és fél órát tartott, részletesen megvitaták a Fran-ciaországot és Romániát érdeklő összes ál-talános politikai kérdéseket, amelyen is-mételtelen megállapították, hogy teljesen azonos nézetei vannak mindkét kormán-ynak. Mielőtt Delboshoz ment volna, Anto-nescu felkereste Pierre Cot légügyi mi-nisztert. A francia külügyminiszterrel folytatott beszélgetése után Antonescu ki-hallgatásra ment Lebrun elnökhöz, aki ebédre is vendégül látta. Délután Anto-nescu, Daladier hadügyminiszterrel és a szánátus elnökével tárgyalt. Később szál-lójában fogadta Lengyelország párizsi kö-vetét és a jugoszláv követet.

A tegnap délutáni lapok hosszú beszám-olókat adnak Antonescu látogatásáról. A Paris Soir intervjút közöl a külügyi-

niszterrel, aki hangoztatta, milyen nagy a barátság Franciaország és Románia kö-zött és miután kijelentette, hogy Románia barátságos viszonyt akar az egész vilá-gal, ezeket mondotta: „Nem kételem, hogy a tárgyalások, amelyeket a francia politi-ka, gazdasági élet és hadianyagellátás te-rén fogok folytatni az Önök vezetőivel, a legtermékenyebbek lesznek ugy Románia, mint a nemzetközi érdekek és Európa bé-kéje számára.

Ma Dinu Cesianu párizsi román követ ebédet adott Antonescu és neje tisztele-tére. Megjelentek az ebéden Leon Blum, Del-bos, Chautemps, Bastid, Viennot, Leger a kormány tagjai közül, továbbá számos francia és román előkelőség is. Antonescu és kísérete ebéd után lefektette az 1937-i párizsi világkiállítás román pavillonjának alapkövét, majd felkereste Herriot kama-rai elnököt.

„belopóztak” az országba, amelynek életere-jét szívják.

A magát paradoxszerűen „liberálisnak” nevező párt három éves kormányzása alatt minden töle telhető elkövetett, hogy ezt a hitet megrögzíteni segítsen a tömegekben. A német nemzeti szocializmus radikális és nyílt megoldásaihoz hiányzik egyelőre a bá-torság és az alkotmányos lehetőség is. Egy „Ausbürgerungsgesetz” ma jogilag nem le-hetséges. Egy ilyen revizió azonban megadja a tényleges lehetőséget ahhoz, hogy a jog-egyenlőség formai tiszteletbentartása mel-lelt tegyék földönfutóvá és hazátlanná a jobb sorsra érdemes emberek tizezeit. Ürüggyül arra hivatkoznak, hogy az államp-olgársági listák összeállítása alkalmával szabálytalanságok történtek. Nos, ha ez megfelel a valóságnak, ugy a legrosszabb esetben is csak néhány száz esetről lehetne szó. Ezeknek jóvátétele azonban nem igé-nyel sorozatos kormányrendeleteket és nem kívánja meg egy külön törvény széles appa-rátusát. Néhány száz állampolgárságától megfosztott kisebbségi és zsidó azonban tá-volról sem elégítheti ki a felheccelt és fan-tasztikus számokkal félrevezetett tömegek farkasétvágyát. A kanc, amelyet így oda-vetnének, teljességgel elégtelen.

Nyilván nemcsak ennyiről van tehát szó. A kérdés azonban: mi lesz azután? Mi tör-

ténhetik, ha a rendeletek és a törvény nyo-mán megindul a denunciaciók áradata! és a belügyminisztérium, amely a bírálóból álló felülvizsgáló bizottság fellebbviteli fóru-ma (!) ezrével, vagy tizezérel mondja ki sorsok és egzisztenciák fölött a halálos íté-letet? Mi fog történni ezekkel a szerencsét-lenekkel, akik hontalanná válnak anélkül, hogy reményük is lehetne arra, hogy a vi-lág bármely országa teljesjogu polgárként fogadja be őket? Kiutasítani nem lehet őket, mert nincs hová. A vándorbotokat nem vehetik kezükbe, más állampolgárságra nem optálhatnak. Nem marad tehát más hátra, minthogy jogfosztottan, a kenyérszerzés mi-nizálás lehetősége nélkül, kiebrudalt pária-ként tengessék itt életüket tovább.

Es talán éppen ez az, amit a rendeletek és törvényjavaslatok szerzői akarnak.

Nem is beszélünk most a végzetűrak, fe-nyegetések és költségek végtelen soráról, melynek zsilipjeit a revizió eljáras meg-nyitja. De lehetetlen nem gondolni bizonyos rezignációval arra, hogy tizezrek páriasor-sának előkészítése mintha az első lépést jelen-tené a csatolt területek évtizedek óta eman-cipált zsidósága számára a gettóhoz való visszakanyarodás felé, amelyet még rövid-del ezeltől örökre eltemetettnek hittünk.

(K. r.)

VILAG TUKRA

Windsor hercege Rothschild vendége

A németországi sajtó, de Ausztria kam-póskeresztes beállítottságu lapjai is nagy zavarban vannak Eduard Windsor herceg, a lemondott angol király ausztriai vendéglátó gazdája, Eugen Rothschild báró mi-att.

Nehéz dolog elkendőzni, hogy a her-ceg, az angol birodalomnak még hetekkel ezeltől hatalmas uralkodója egy zsidónak a meghívását fogadta el, hogy jöjjön kas-télyába és ott pihenje ki a trónváltozással járó izgalmait. A berlini és müncheni sajtó természetesen a bárót támadja, míg az ausztriai antiszemita lapok az ügy nyel-mesebb oldalát veszik és egyszerűen el-hallgatják a vendéglátó báró nevét és csak azt írják, hogy Windsor hercege az en-zensfeldi kastélyban szállott meg.

Ki az a Rothschild, akinek házában a herceg nyilván a lehető legjobban érzi ma-gát?

Eugen Rothschild báró, a pénzmágná-sok és művész-mecenások párizsi ágához tartozik. Párizsban tartózkodik az év nagy részében, ahol Maurice Rothschild művé-szetet támogató akcióiban élénk részt szokott venni.

A zsidóságot soha sem tagadta és ugy a vallási, mint a karitatív munkába ki szokta venni a részét. Nem mulasztott el soha egyetlen nagyünnepi istentiszteletet és mindig érdeklődést tanusított a palesztinai építómunka iránt. Testvérei: Louis és Alfonz ugyancsak ilyen szellemben nevelkedtek. Felesége Kitty asszony régeb-ben kitért a zsidóságból, hogy férjhez me-hessen Schönborn gróf osztrák arisztok-ratához, akitől azonban később elvált. Az elválás után visszatért a zsidó vallásra és férjhezment Eugen Rothschild báróhoz. A báróné az arisztokrata körök egyik ked-velt alakja. Főleg azért, mert nemcsak a társas életből veszi ki a maga részét, ha-nem a jótékonyági akciók körül is sokat dolgozik.

Bécsi értesülések szerint Eduard herceg már többször nyilatkozott, hogy mennyire otthonosan érzi magát Rothschild báró vendégszerető enzensfeldi kastélyában. Nemcsak a házigazda közvetlensége és kedvessége hatott rá, hanem az osztrák lakosság szimpátia-tünetése. Windsor herceget ugyanis szociális érzésű ember-nek ismerik világszerte, aminek a herceg nem egyszer adta tanujelét, ugy Angliá-ban, mint a külföldön.

A herceg az első napon önzensfeldben korán tért nyugovóra. Másnap délelőtt 10 órákor kelt fel és a délutáni órákat arra használta, hogy megtekintse a kastély értékes butorait és régi festményeit. A kü-lönböző műkincsek megragadták a herceg figyelmét, különösen azok a régi festmé-nyek és szobrok, amelyek az angol királyi család multjára vonatkoznak. Félkettőkor a volt király báró Rothschild, a bárónő, továbbá Rex báró és magántitkára társa-ságában fogyasztotta el az ebédet. A kora délutáni órákban a herceg megtekintette Enzensfeld kastélyát, amelyet még a 14. században építettek és azóta ismételtelen restauráltak. A magas ivü termék, a tor-nyok, az egész építkezés sajátossága meg-ragadta Eduard herceget, aki, miután kö-rüljárta kíséretével az épületet, kiment a kastély mellett fekvő hatalmas golfpályá-ra, ahol egész délután játszott. Az est be-álltával társaságával visszatért a kastély-ba, ahol nyolc órákor megvacsorázott. Szupé után a herceg nem hagyta el a kas-télyt, hanem néhány órán át kellemesen eltársalgott környezetével.

A következő napon megérkeztek a her-

Legyen ura az idegeinek!

Nincs itt arról szó, hogy valakivel szemben felmerült nézeteltérése, vagy esetleg konfliktusa alkalmával uralkodjék az idegein. Hanem az általános idegességi állapotról, amelynek különös kihatásai vannak az emésztőszervekre. Mert ilyen esetben a leg-súlyosabb következmények léphetnek fel, amelyek a szervezetet egészében támadják meg. De az önuralom nem mindig lehetséges és ilyenkor egy komoly gyógyszerhez kell folyamodni.

Egy ilyen speciális szert képez a világhírű amerikai Gastro G., mely egyensúlyba hozza a megzavart idegrendszert és így közvetlenül befolyásolja az emésztőszervek működését. Néhány hétig tartó Gastro D. kúra után teljesen megszűnik gyomoridegessége és ezzel egyidejűleg ismét visszanyeri étvágyát, normális testsúlyát és munkaképességét.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárán és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

ceg bőrdíjait. Huszonkét nagy kofferben hozták a volt király ruháit és fehérneműit a kastélyba. A vacsorát Rotschildék egy bécsi hotelből rendelték, ahonnan különleges autón hozták az ételeket. Az autó be-rendezése lehetővé tette, hogy a huszonöt kilométeres uton az étel teljesen friss és meleg maradjon. A herceg az eddigi diszpozíciók szerint a karácsonyi ünnepeket a báró kastélyában fogja tölteni. Program szerint néhányszor be fog menni Bécsbe meglátogatni a muzeumokat, vagy a színházi előadásokat.

Amióta Eduard herceg Enzendorfban tartózkodik, a kicsiny község postahivatala valósággal ostrom alatt áll. A csendőrség egyébként kordont vont a kastély körül, nehogy illetéktelen emberek alkalmatlankodjanak a magas vendégeknek. A község postahivatalának telefonja egy pillanatra sem pihen. A világ minden részéből érdeklődtek a volt király hogyléte iránt. Diplomataik, újságok, és barátok ostromolták a kastély titkárait kérdéseikkel. Az újságírók egész légiója tartózkodik a községben, ahonnan óráról-óra küldik információikat Bécsbe és innen továbbítják a világ minden tájára. Az enzensfeldi postahivatal forgalmára jellemző, hogy a volt király megérkezését követő napon több sürgönyt adtak fel, mint az elmúlt három év alatt.

Rotschild báró a közeli napokban nagy vadászatot rendez királyi vendége tiszteletére, amelyre meghívást kaptak a diplomáciai kar és az ausztriai politikai élet kiválóságain kívül a herceg barátai is. Feljegyzésre érdemes, hogy az osztrák ezelőtt Josef Tautenheim professzorral, a híres szobrasszal megcsináltatta az angol koronázási ezüst-érmét, amelyet, mint a pénzverde ajándékát át kellett volna adni VIII. Eduard angol királynak. A koronázás körüli változás következtében azonban azt az érmét nem lehetett rendeltetésére juttatni. Az érem első példányát a műtörténeti muzeum vásárolta meg, amely ki fogja állítani a brüsszeli világkiállításon.

Az osztrák sajtó, most hogy a herceg osztrák földön tartózkodik, természetesen még részletesebben foglalkozik a herceg szerelmi regényével. Számos hosszabb-rövidebb tudósítás számol be a volt király szerelméről, amelyek javarészt puszta kombinációk és fantasztikus kitalálás. Lady Simpson egyelőre nem óhajt Ausztriába jönni, hanem a délfraanciaországi Cannesben üdül tovább. A bécsi lapok ennek ellenére kitartóan írják, hogy Simpsonné asszony befejezi cannesi tartózkodását és Eduard után jön Ausztriába. E hírek cáfolatául Eduard herceg titkára a Rotschild kastélyból hivatalos közleményt adott ki, amely így hangzik:

„Windsor Eduard ur környezetéből származó értesülések szerint Simpsonné asszony nem foglalkozik olyan tervekkel, hogy belátható időn belül Ausztriába jöjjön. Az ő utazására vonatkozó összes híradásokat koholmányoknak kell tekinteni.“
Ugy látszik, maga a herceg is súlyt helyez arra, hogy a sajtó most már szüntesse be a szenzációra éhes olvasóközönségnek az ő magántyúrával való kiszolgáltatását és mint békés polgár akarja eltölteni a karácsonyt Rotschild báró kastélyában.

Hogyan ünnepelték meg a hadsereg zsidó tagjai Londonban a chanukát

VI. György király üdvözlő távirata az angol hadsereg zsidó tagjaihoz. A haditengerészet admirálisa és a tábori marsall beszédei a zsidó katonák bajtársi bankettjén

London, december 18. A londoni Crickwood zsinagógában december 16-án tartották meg az angol hadsereg zsidó tagjainak szokásos chanuka-ünnepélyét. A zsufolt zsinagógában Dajan M. Gollop, az angol hadsereg tábori főrabijja tartotta az istentiszteletet, amelyen résztvettek az angol flotta, a hadsereg és a légi haderő zsidó katonatisztszerei majdnem teljes számban. A hadsereg vezetői közül közül jelen volt Sir William R. Birdwood tábori marsall, Sir John Hamilton tábornok és a városrész polgármestere. Az istentisztelet keretében megemlékeztek VI. György királyról, akinek a zsidó legénység részéről Gollop tábori főrabijja teljes szívvvel fogadott hűséget.

Az istentisztelet után a hadsereg zsidó tisztjei bajtársi ünnepséget rendeztek a Wahrnciffe termekben. F. C. Stern őrnagy felolvasta VI. György király táviratát, amelyet a zsidó katonatisztekhez küldött.

— Kérem továbbítsa a hadsereg zsidó tagjainak a király őszinte köszönését a baráti és lojális szerencsekívánatokért.

Az ifjabb lord Reading pohárköszöntője

A banketten lord Reading, a nemrég elhalálozott volt indiai alkirálynak a fia, mondott pohárköszöntőt az angol haderőre. Egy angol miniszter mondotta egyszer: „Mi célja van egy olyan nép megsemmisítésének, mely már kétezer éve hazátlan és még mindig termés-ünnepet ünnepel.“ Ugyanezt mondhatjuk mi el ma:

Céltalan olyan nép megsemmisítésére törekülni, mely már kétezer éve fegyvertelen és még mindig a győzelmi ünnepet, a Chanukat ünnepli.

Juda Makkabi hadseregei már régen porrá váltak és a nép, amelyből harcosait vette, már évszázadok óta az egész világon széjjel-szóródott. De ha husz évvel ezelőtt lehetséges lett volna egy helyre összpontosítani az angol hadsereget, ez a látvány még Juda Makkabi szemeit is elkápráztatta volna. Mert a zsidó közösség ötvenezer embert állított az angol birodalom hadseregének szolgálatába és ti az utódai vagyatok ennek a nagy hadseregnek.

— A haza hálás kell, hogy legyen harcosainak — folytatta lord Reading — még nagyobb kell azonban legyen a zsidó közösség hálája a hazával szemben, mert ez polgárai számára jogokat adott, hogy kötelezettségeket kérjen

a zsidó katonák a legjobb választ adják azokra a vad legendákra, amelyeket a zsidóknak a haza iránti hűtlenségéről terjesztettek.

Sok fiatalember törekszik arra, hogy politikai egyenruhába öltözzék, de nagyon kevés akar katonai egyenruhába öltözni. Ha ti nem akartok hivatásos katonákká válni, előttek áll az ország, ahol nem vagytok elkülönítve, hanem polgártársaitokkal együtt haladtok közös utakon, örökké megemlékezve azokról a napokról, amelyeket büszkén töltöttetek az angol hadsereg kötelékében. Amikor mi azt óhajtjuk, hogy zsidók mint katonák, matrózok, vagy repülők katonai szolgálatot teljesítsenek, úgy azt is óhajtjuk, hogy ezzel szemben ti tudjátok, hogy köteleseitek a hazával szemben semmivel sem kisebb, mint a többieké.

Fisher admirális válasza

Lord Reading pohárköszöntőjére Sir William W. Fisher, a hadiflotta admirálisa válaszolt. Jelentőségteljesnek tartja, hogy ez a gyűlökezet az első, amelyen az új király egészségére üritették a jelenlévők poharaikat. Reméljük, hogy a király fel fogja ismerni a teljes hűséget és odaadást, amellyel népe iránta viseltetik. Felejtethetetlenek azonban azok a szolgálatok is, amelyeket a lemondott király tett az országnak. (Fisher admirális vett utóljára bucsut a lemondott VIII. Eduárdtól a ki-

kötőben.) Végül kijelentette Fisher admirális, hogy nemcsak boldog, de büszke is, hogy ezen a gyűlésen a hadsereg minden fegyvernem tisztjével együtt résztvehet.

A zsidók háboruban

A hadsereg nevében Sir William R. Birdwood tábori marsall beszélt. Megemlékezett lord Readingról, aki Indiának feledhetetlen alkirálya volt. Majd beszélt a zsidó cserkész-szövetségről, amelyet nemrégiben vizsgált felül. Ennek az egyesületnek a munkája a legnagyobb elismerést érdemli. Az a kiképzés, amelyben itt a fiatalberek részesülnek, nem katonai, hanem az igazi polgári öntudat nevelése. Majd a tábori marsall megemlékezett

azokról a teljesítményekről, amiket a zsidók produkáltak a háború alatt.

Ötvenezer zsidó katona harcolt az angol hadseregben és ezek közül tízezer halt meg a hazáért.

A repülőflotta nevében A. C. Wright kapitány beszélt és elmondotta, hogy az utóbbi évben a zsidó repülők száma a hadseregben száz százalékkal emelkedett. Ezenkívül is még sok hely van fiatalberek számára a flottánál.

Collop tábori főrabijja tartott ezután pohárköszöntőt. Üdvözölte a vendégeket és különösképpen G. S. Spenser-Smith ezredet, a hadügyminisztérium megbízottját. Lord Richter-Greene választotta a főrabijja beszédére, majd még Sir Walter M. St. G. Kirke tábornok és R. H. Joseph ezredes szólalt meg fel.

Fedett fővel esküdtek fel a királynak a zsidó képviselők

London, december 18. Az alsóház zsidó tagjai fedett fővel tették le az esküt az új királynak. Sir A. M. Samuel az eskütételt bibliával a kezében és cilinderrel a fején végezte el. Markus Samuel képviselő, aki nál nem volt kalap, pápaszemének tokjával fedte be a fejét.

SELECT MOZGÓ HETFOI KEZDETTTEL: SELECT MOZGÓ

Az utolsó mohikán

FENIMORE COOPER közismert regényének filmváltozata, főszerepekben:

Henry Wilcoxon, Bruce Cabot, Randolph Scott

Ma és holnap: A madarász

ZELLER világhírű operettje.

Felmentette a hadbíróóság Diaconescu főhadnagyot, aki rálőtt feleségére és annak őrnagy szeretőjére

A felmentő ítélet után a hadbíróóság tagjai gratuláltak a főhadnagynak, hogy méltó módon védte meg becsületét

Bucuresti, december 18. (Az Uj Kelet tud.) A második hadtest hadbíróósága zsu-falóság telt tárgyalóteremben hirdette ki verdiktjét Diaconescu főhadnagy perében, aki emberölés vádjával került a katonai bíróság elé. Egy évvel ezelőtt történt, hogy Diaconescu főhadnagy, hosszú ideje gyanított, hogy felesége nem veszi szigorúan a házassági hűséget.

Egy alkalommal azt mondotta az asszonynak, hogy hivatalos ügyben elutazik. Néhány óra múlva azonban visszatért a lakásába, de a feleségét nem találta odahaza. Ekkor az asszony keresésére indult, de amint a házuk mögötti mezőség mellett elhaladt, megdöbbenve pillantotta meg feleségét bizalmas együttlétben egyik felettesével, egy őrnaggyal. Azonnal hozzájuk sietett és felelősségre vonta az őrnagyot, aki válasz helyett arcul ütötte Diaconescut. A főhadnagy elkeseredésében és felháborodásában revolvert rántott és több lövést adott le az őrnagyra és az

asszonnyra, de a golyó csak könnyebben sebesítette meg őket. A katonai ügyészség emberölési kísérletért indított eljárást Diaconescu ellen, akit a hadbíróóság a tegnapi tárgyaláson felmentett. A felmentő ítélet után a hadbíróóság összes tagjai gratuláltak a főhadnagynak, hogy méltó módon védte meg becsületét.

A Banatban hamisítják a piros paprikát. A bucaresti magyar követség átirattal fordult a román kormányhoz, melyben felhívta a figyelmét, hogy az ország számos városában hamisítják a szegedi piros paprikát. Ugyanezért több romániai paprika gyár is hasonló panasszal fordult a kormányhoz és kértek sürgős orvoslást. Az illetékes minisztérium átirata alapján Timisoara városa is hozzálatott közegészségügyi közegei útján a hamisított paprika gyártóinak és eladójának törvényes üldözteséhez. Megállapítást nyert ugyanekkor, hogy a Banatban több ilyen tiltott hamisítógyár működik, mely ellen a hatóságok, természetesen, a legerélyesebben kívánnak fellépni.

Karácsonyra

a legnagyobb vásztféket,
a legjobb minőségeket,
a leggyelmesebb kiszolgálást
a szokásos olcsó leszállt árral

karácsonyi áron ezidén is

HELLER & MOLNÁR

divatruházában Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 15.

Bécs, de nyolc ellenében egy hatóság röpött b...
ruk. Nem körlevél, r...
mány kezd...
feldolgozt...
egy keletk...
kép, a me...
szítenek, ...
and Versc...
közökben...
tain épül.

Néme

A spanyol világhátmet korm...
oldalára v...
a segítség...
is a fegyv...
retekkel d...
némileg r...
lyek a ná...
letkeztek...
A német p...
relte (Span...
hogy Angl...
képpen f...
a főszek...
lia, Perzs...
felé. Itt h...
gyarmatai...
szigetek r...
nyolcszáz...
madni az A...
vő angol f...
támaszp...
ten szolgál...
lágáborura...
fasiszta Sp...
láncolatát...
szí; meg...
amelyeket...
építettek;...
tokat. Egy...
egyenesen...
Franciaors...
megsemmis...
rint a nem...
szágnak le...
Spanyolors...
A német g...
szerhiánym...
szerint Ang...
— a Göring...
gyarmatai...
politikája...
let zudított...
nyakába, h...
gati nagyh...
matai nagy...
felforgatás...
higany, a...
szükséges...
lyet a skar...
rásától kö...
Végül expo...
falat Spany

Ezekért tá...
rálást tá...
tankokat...
vezérkari...
mlyezetet s

A néme

Spanyolo...
nem ezek...
Az uttör...
náci delegá...
gek spanyo...
be őket, va...
köték. Eld...
nemcsak a...
amelynél...
belenyult a...
kaszott. D...
egyébként...
vakondok...
törzököt né...
szervezték...
szén a járn...
valamennyi.

KI GYUJTOTTA FEL SPANYOL-ORSZÁGOT?

Negyvenezer okmány a náci aknamunkájáról. A német gazdasági és politikai kemkedések sorozata Spanyolországban

— Az Uj Kelet bécsi tudósítójától —

Bécs, december 18. Néhány nappal a spanyol ellenforradalom kitörése után, Barcelonában egy csomó náci füstöltek ki a hatóságok. A jómadarak leg többje ki-
röppent belőlük. De visszamaradt az irattár-
ruk. Nem kevesebb, mint negyvenezer levél,
körlevél, rendelet került így a spanyol kor-
mány kezére. A párizsi Editions du Carrefour
feldolgoztatta ezeket az okmányokat. Az
egy keletkezett könyv, melyet egész sor fény-
kép, a megkerített okmányok másolatai, dí-
szítenek, ezt a találó címet viseli: **Spione**
und Verschwörer in Spanien. Amit a követ
kezében elmondunk, ennek a könyvnek ada-
tain épül.

Német aknamunka Spanyolországban

A spanyol aknamunka nem új keletű. Már a világháborúban mindent megkísérelt a német kormány, hogy Spanyolországot a maga oldalára vonja. Akkor Portugáliát ígerte oda a segítség fejében. Most, miután Portugália is a fegyvertársai sorába került, más ígéretekkel dolgozik. Hogy miket ígérget, arra némileg rávilágítanak azok a ligák, amelyek a náci támogatásával mostanság keletkeztek: Gibraltár visszaszerzésének ligái. A német politika figyelmét a vezérkar terelte Spanyolországra. A stratégiák tudják, hogy Angliának és Franciaországnak egy-
képpen főütere a gibraltári szoros. Itt vezet a főútszékötő út Egyiptom, Palesztina, Arábia, Perzsia, Szudán és az indiai domíniumok felé. Itt halad Franciaország útja afrikai gyarmatai irányában. Rádásul a kanári szigetek révén, amelyek tudvalegőleg Spanyolországhoz tartoznak, oldalba lehet támadni az Atlanti óceánon át India felé igyekvő angol flottát. De nyersanyag és flottatámaszpont szempontjából is felbecsülhetetlen szolgálatokat tehet Spanyolország a világháborúra felkészülő Németországnak. A fasiszta Spanyolország bezárna a diktatúrák láncolatát, amely Franciaországot körülveszi; megdöntené a francia haditerveket, amelyeket a pyreneusi front biztonságára építettek; veszélyeztetné az afrikai gyarmatokat. Egyszóval alapjaiban rendítené meg, egyenesen a náci pródájává süllyesztené Franciaországot, melynek szétrombolása, sőt megsemmisítése Hitler Mein Kampfja szerint a nemzeti öntudatra ébredt Németországnak legfőbb célja. Tetejében ugródeszka Spanyolország az áhitott gyarmatok felé. A német gazdasági bajoknak és az élelmi-szerhiánynak a hivatalos tényezők beállítására szerint Anglia és Franciaország az oka, mert — a Göring szavai — „ellopták Németország gyarmatait”. Vagyis nem a náci háborús politikája, az ebből sarjadzott autarkia örület zuditották ezeket a bajokat a német nép nyakába, hanem a két demokratikus nyugati nagyhatalom. A spanyolok afrikai gyarmatai nagyszerű kiindulási pont egész Afrika felforgatására. A spanyol écek: réz, cinn, higany, a spanyol Guinea kaucukja erősen szükségesek a német hadiipar számára, amelyet a skandináv bányáktól a jelenlegi főforrásától könnyen elvághat az orosz flotta. Végül export szempontjából sem megvetendő falat Spanyolország.

Ezekért a célokért érdemes Franco generalist támogatni, érdemes repülőgépeket, tankokat, ágyukat, fegyvereket és municiót, vezérkari tiszteket és katonai oktató személyzetet szállítani a segítségére.

A német expanzió pionírjai

Spanyolország felgyújtása természetesen nem ezekkel a szállítmányokkal kezdődött. Az uttörő munkát az exportőr-börbe bujt náci delegátusok végezték. Nagy német cégek spanyolországi képviselőihez osztották be őket, vagy mint önálló „kereskedők” működtek. Előfordult, hogy a náci „tisztviselő” nemcsak a busás fizetését vette fel a cégnél, amelynél tessék-lássék működött, hanem belenyúlt a pénztárba is, magyaráz: sikasztott. De ezen nem akadt fenn senki, ha egyébként „becsületesen” ellátta a reábizott vakondok munkát. A Spanyolországban tartózkodó németeket különféle egyesületekben szervezték meg. Természetesen ártatlan, egészen a jámborságig ártatlan nevet hordott valamennyi. Hivatalosan azt a feladatot vá-

lalták, hogy az otthoni kulturális, művészi és társadalmi életéről tájékoztassák a hazától távol élőket. Politikai és vallási kérdések az egyesületi szabályok értelmében nem estek az egyesület működési körébe.

Megváltozik az üzleti módszer

Hogy ezek az egyesületek még sem voltak olyan nagyon jámborok, aminőknek hivatalosan álcázták őket egy 1936. január 8-ról kelteztett körlevél igazolja. Ez felszólítja a kulturális egyesületeket, hogy az irattárakat deponálják a területen kívülséget élvező né-

met diplomáciai képviselőknél, s egyáltalán adott jelre szüntessenek be minden írásbeli érintkezést. A Franfurter-Gustloff affér után pedig, amikor a Svájc betiltotta a náci tevékenységét, amikor tehát hasonló spanyol rendelkezéstől lehet tartani, fokozódik az elővigyázatosság. Márciustól kezdve üzleti zsargonban folyik a levelezés és „vevőink kedvelt gyűléseit” is megszüntetik. Természetesen hozzátesszik: Az üzleti módszereink megváltoztatása nem szabad, hogy a tevékenységünk csökkenéséhez vezessen. Ellenkezőleg, élénkebb érintkezést kell keresnünk vevőinkkel és emelnünk kell a forgalmat!

Hellermann ur speciális szolgálata Barcelonában

Ebben az időben létesül Barcelonában a Hellermann & Philipi import cég. Két hétpróbás náci a tulajdonosa; a mocskos szekszualis életük, a házkutatásnál talált aktfényképek, világosan igazolják ezt. A forgalmuk jelentéktelen, mégis négyezer irrodát tartanak. Az aktacsomók felirásai komolyak, rendületlenül üzletiek. De ha beléjük kukkantunk, megtaláljuk benne a spanyolországi és a marokkói náci szervezetekkel folytatott levelezésüket. Hellermann ur hazahaza látogat Németországba, ilyenkor a német követség futárjaktól utazik, hogy a poggyásza a diplomáciai poggyász védelmét élvezze. Ha hazatér, szétmennek a „Mélyen tisztelt üzletfeleinkhez!” a körlevelek, Hellermann ur nagyszerű új modelleket hozott haza és az árai nagyon olcsók. Tessék befáradni az irodába. Ilyenkor azután a 32 helyi csoport főnökei összesereglenek Barcelonában.

A cég irattárából az is megállapítható, hogy milyen különleges „üzletekkel” foglalkozott: A frontarcosok összehívása. Az emigránsok jegyzékének kiegészítése. Vitorlarepülés. A codelok felülvizsgálása. Propaganda. Az emigránsok szemeltartása, kifejezőbb szóval: a kémkedés és az emberrablás fontos programot a náci üzleti tevékenységében. Ezt a munkát Hafendienst-nek, kikötőmunkának nevezik és Berlinben van a központja. Megállapítja, ki érintkezik zsidókkal, szabadkőművesekkel, liberális-demokratákkal, szemmel kíséri az emigráns üzleti tevékenységét és ha történetesen hazautazik, jólérel értesíti a központi kikötőszolgálatot, hogy megfelelő fogadtatásban részesítse. Aki pedig a mozgékonyasága, a náci viselt dolgainak ecsetelése által tulságosan kellemlenné válik, annak közönséges büntetéseket varrnak a nyakába a hazai hatóságok által és a kiadatását kéri. Hogy milyen aprólékos ez a szárazföldi „kikötőszolgálat” néhány akta mutatja: Egy diák Hitlert szidta. Eskü alatt felvett tanuskodások jegyzőkönyveit küldik erről a nagy esetről haza. Két zsidó asszony kis panziót nyitott. Figyelemmel kísérik őket és megjelentik, hogy nem fejtene ki németellenes propagandát és ezt spanyol tanukkal is igazoltatják. A német büntügyi rendőrség, a pénzügyi hivatalok, a hírhedt gestapo és a berlini, madridi és granadai „kikötő szolgálat” egyképpen foglalkozik ezzel a nagy ügyvel, két szerencsétlen emigráns zsidó asszony granadai panziójával! Egy másik emigráns váltig állítja, hogy gramofon lemezekkel tudja igazolni a Göring bünrzsességét a Reichstag épületének felgyújtásában. A német követség az akták szerint 2500 pezettát költ ennek az ügynek „célszerű kezelésére.” Hogy miben állott ez a célszerűség, nem tünik ki az aktákból. Lefizették? Elhurcolták? Titok. Egy Spanyolországba elkerült feketefrontistát, (vagyis Strasser-párti) náci detektívremregényekbe illő módon kísérnek lépésről-lépésre és a szállodák, a templomok, a spanyol politikusok, a Németországba utazó magánosok egyképpen a náci spiclik ellenőrzése alatt állanak. A szószeke elhangzó beszéd és a korcsmai diskurzus egyformán fontos számukra. Csempészéssel és a pénzügyörök megvesztegetésével szintén állandóan foglalkoznak ezek a kikötőszolgálatok. Ez a sokoldalú

munka persze rengeteg személyzetet igényel. Zsidók — az akták egy Schönfeld nevű börtönviselt magyar zsidót emlegetnek — a politikai rendőrség otthoni áldozatai, visszaeső bűnösök egyképpen kedvesek számukra, ha a mocskos munkát vállalják.

Sajtó és film a náci szolgálatában

A náci helyi csoportokon belül sajtó osztály működik, melynek a spanyol sajtó lefizetése, megvesztegetése, a náci propaganda cikkeit elhelyezése a feladata. Akárcsak a kém-szolgálatnak, mely a háborús hősök emlékművére gyűjtött pénzeket is felemészti, ennek a sajtó-szolgálatnak is rengeteg pénzre van szüksége. Egyszer egy „érdemes” zsidófaló újságot kell a bukástól megmenteni, máskor egy vagy több reakcionárius hírlap tartja a markát. A „cechet” a német nagyipar kell megfizesse hírdetések és rájuk mált átalányok formájában. A sajtó-szolgálat sem mentes a spicli-tevékenységtől. Ha valamelyik spanyol újság berüni tudósítója megírja az igazat, rögtön megy a jelentés, hogy koppintsanak az ujjára. És a berüni központ azután odaüt. Szemmel tartja a berüni lapok spanyol tudósítót és kíméletlenül kitarja az állásából azt az újságíró, aki gyanusan fraternizál a zsidókkal és ami ezzel egy: a demokratákkal. A propaganda körébe vág a film. Speciális náci filmeket csempésztek be az országba és zártkörű előadásokon mutatták be. Pontos jegyzéket vezetnek a filmcégekről és mozikkól. A kérdőpontok egyre firtatják a tulajdonos zsidó voltát és politikai meggyőződését.

A náci párt kiküldöttjei Németország voltaképpeni képviselői a külföldön. Az elfogott levelezés és akták „Hoheitstraeger”-nek, a felség-jog képviselőinek titulálják őket. A hivatalos diplomata alárendelt szerepet játszik mellettük és a központ tőlük kér be adatokat az excellenciáknak megbízhatóságáról, frissen mázolt párttagságuk kötelezettségeinek betartásáról, jómaguknak és feleségüknek leszármazásáról és atyafiságáról. A barcelonai aktákban gyakran fordul elő, hogy a büntetett előéletű, a legaljasabb besugó munkát irányító ifjú náci, véleményt nyilvánít öreg diplomatakról. Francia felesége van... demokrata felfogást vall... nem ért egyet a Führerség elvével. A diplomata kénytelen hamis kurir-igazolványt adni, csempészni, a náci-kémhálózat irattárát őrizni, ezt a spiclimunkát finanszírozni, ha — a felség-jog képviselője így parancsolja.

Hogyan kerültek náci kézbe a kereskedelmi képviselők

Nyilvántartotta a náci kémhálózat Spanyolország gazdasági életét is. Minden export és import cégről, gyárról, hajószállítási vállalatról, ércbányáról tucatnyi kérdést fejezőg karttyákat vezettek. A náci politika szolgálatába állították a német kereskedelmi kamarákat. Figyelték a németek spanyolországi vállalkozásait és egyre küldözgették haza a jelentéseket rólok. Egy-egy zsiros

KOPROL

az egész világon ismert
cokoládépasztilla a leg-
kötőbb ellenszere a
ROSSZ EMBEREK, MIGNONNEK,
SZEKREKEDÉSNEK,
MÉSZTŐ SZARVAK,
KÉREKJÓ ANAK.

képviselőt, például a zsidó alapításhoz (Rathenau) Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft, vagy a Siemens-művek képviselőt kemény harc folyik; náci kell megkapja, a korábbi képviselőnek takarodnia kell. Ha akad német, aki fejleszteni akarja Spanyolország iparát, rögtön perbe fogják és fel-ségárlással az egész kémszervezet működésbe jön, hogy tönkretgyen egy kis gyárat, amely emigrált német szakmunkások vezetése mellett a belföldön állít elő hőmérőket. Rábukkantak a német gyárak és a spanyol vevők deviza-összejárására, gondosan figyelik az ércbányászatot, egyáltalában alapos gazdasági kémkedést üznek.

A marokkói zsidóheceket is náci rendezték

Kiderül a barcelonai aktákból az is, hogy a marokkói zsidóheceket a náci rendezték. Az arabok közötti propagandájuk alapfogalata ez: A zsidó ellenségek. Franciaország viszont védi a zsidót, aki az ő ügyökre, közvetítője. Németország elkonfiskálja a zsidó vagyonát. Hagyjátok tehát faképnél Franciaországot és szögdjétek Németország mellé! Tetuanból, spanyol Marokkó fővárosából csempészik be a francia Marokkóba a röpiratokat, melyek egy új mesegyűjteménnyel, — lényegesen felülmulja az ezeregyéjszaka meséinek fantáziáját! — tüzi fel a zsidók ellen az arabokat. Zsidó-francia sakkhuzásnak nevezik ezt a módszert a náci okmányok, amelyek a legnagyobb részletességgel tájékal fel Németország bűnét a marokkói vérontásban. De kiderül ezektől az okmányokból az is, hogy a németek voltaképpen megvitték az arab szövetséget. Az egyik jelentés például fájlalja, hogy oda a régi idő, amikor a basa által egyszerűen tölöbce lehetett dgni az elégedetlenkedő, pámszkodó arabok.

Virágzó fegyvercsempészt is folytattak persze a náci-sejtek (Spanyolországban). A fegyver és a munició „Burgonya” néven szerepel a levelezésben és az aktákban. A fegyver-kereskedés a katonai körök megdolgásával járt együtt. A náci csápjai elnyulnak a hadügyminisztériumba, el a tábornoki karhoz. Egy 1935 december 19-ről kelt jelentés már vidáman közli: Überall sitzen wir jetzt gut drinnen! A „burgonya”-szállításokban benne van Spanyolország berüni követének keze is. Ez a követ volt természetesen a legelső, aki faképnél hagyta a törvényes kormányt és a felkelőkhez csatlakozott. Fontos részlete a felkelők felfegyverzésének a Zeppelin állomás kiépítését és a vitorlásrepülés név alatt folytatott repülő-kiképzést.

Százmilliók propagandára és hadianyagokra

Mind ez a tevékenység természetesen tengernyi pénz emésztett fel. Az elcsipett aktákból kitünik, hogy 3 millió pezetta ment el a náci spanyolországi földalatti munkájára. A külügyminisztérium, a propaganda minisztérium és a többi hivatalos fórum egyképpen részt vett ennek az összegnek előteremtésében. Ezenkívül a Harmadik Birodalom 230 millió márka értékű hadianyagot szállított Spanyolországba. Junker repülőgépek bombázták Madridot, német tankok masiroztak fel a kormány milicija ellen, a felkelők oldalán működő repülőgépek és aknavetők egyképpen német gyártmányok. Amikor a felkelők repülői nem voltak hajlandók teljesíteni a parancsot, amely a saját fővárosuk bombázását rendelte el, német repülőgépek el helyettük ezt a hóhér munkát. Az ő szivük nem dobogott erősebben, amikor Madrid házai lángbáborultak és a spanyol gyermekek és asszonyok ezrei elpusztultak. Az ő számukra Madrid csak egy jelentéktelen állomás azon a nagy uton, amely Franciaország megsemmisítéséhez és Anglia letöréséhez, a gyarmatok új felosztásához elvezet.

A világ demokráciának szolidaritásától függ, hogy megrekednek-e Madridnál a német Landsknechtek, vagy a Hitler tervet győznek és a nekidühögött németek tovább fognak haladni, lángja és vérbe borítva a világmindenséget.

Legelegánsabb

francia és angol munkák, gyönyörű estélyi ruhák olcsón készülnek.

Királyné „Elite Divatszalon”-jában

Cluj, Str. Memorandului 5. szám. Az udvarban.

Kötelezővé teszi a denunciálást az állampolgárságok revíziójáról szóló törvényjavaslat

Az üldözések, vegzaturák és a kizipolyozás zsilipeit nyitja meg a kamara elé terjesztett tervezet

Három liberális kamarai alelnök írta alá Pamfil Seicaru javaslatát

Bucuresti, december 18. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap számunkban röviden ismertettük a törvényjavaslatot, amelyet Pamfil Seicaru, a jobboldali Curentul című lap főszerkesztője és kormányparti listán megválasztott képviselő terjesztett a kamara elé a csatolt területek állampolgársági listáinak revíziójáról. A javaslat parlamenti iniciatívából került ugyan a képviselőház elé, de aláírói között a liberális többség markáns vezetői, három kamarai alelnök és az összes jobboldali pártok képviselői szerepelnek, úgyhogy nincs kizárva, hogy a javaslat egészben vagy részben rövid időn belül törvényerőre emelkedik. Erre enged következtetni az is, hogy a képviselőház minden további nélkül megszavazta a javaslat sürgősségét és így nincs kizárva, hogy közvetlenül a parlament karácsonyi ülészaka után tárgyalásra kerül.

a csatolt területeken illetékesek. Ezzel azonban a közigazgatási szervek annak idején való „felkészületlensége” miatt számos olyan személy kapott állampolgárságot, akik nem egyesítették magukban az ennek elnyeréséhez szükséges törvényes feltételeket. Az összeírással kapcsolatos terminusok sorozatos meghosszabbítása alkalmat adott a törvény valóságos kijátszására.

Szerencsétlenségre — folytatja az indoklás — a jogtalanul felvettek száma igen nagy. A fővárosban és Cernautiban utóbb felmerült esetek bizonyítják, hogy az ezzel kapcsolatos aggodalmak fájdalmas valóságot képeznek. Természetes dolog, hogy ahol a közigazgatási tisztviselők közreműködése bebizonyított nyert, ezek szigorúan megünnepelendők. Megengedhetetlen, hogy ma, mikor a román ifjúság soraiiban komoly intellektuális munkanélküliség dúl, állami és magánvállalatoknál fontos posztokat foglaljanak el emberek, akiknek semmi közük ehhez az országhoz, emberek, akik a törvényt kijátszása révén konkurrálnak a jogegyenlőségben az ország polgáraival...

A nemzeti elsőbbség és a román állam jogi strukturájának tisztelete megkövetelik az állampolgársági listák revízióját. A törvényjavaslat tehát parancsoló állami érdekből fakad és a nemzeti politikát is megfelelően szolgálja.

Ime a javaslat szövege:

magánosok, akik tudtak, vagy tudomással bírhattak valamely személy állampolgárságának törvénytelen megállapításáról és ezt a jelenlegi törvény rendelkezéseinek megfelelően nem jelentették fel, egy hónaptól egy évig terjedő börtönnel büntetendők.

11. szakasz. Minden olyan esetben, midőn a beírás és az állampolgárság kibocsátása hamis akták alapján történt, a belügyminisztérium köteles megindítani az eljárást a bűnösök ellen.

13. szakasz. A 9. 10. és 11. szakaszban foglalt vétségek fölött a közvagyon védelméről szóló törvény első címébe iktatott rendelkezéseinek megfelelően ítélkeznek.

A törvényjavaslatot Pamfil Seicaru mellett Petre Ghiata, Radu Rosculeț és George Fotino liberális kamarai alelnökök és számos többségi, valamint cuzista és georgista képviselő írta alá. Nemzeti pártok képviselői nem szerepelnek az aláírók között. Aláírták viszont: George Cuza, Urziceanu, Carlan és Robu cuzisták, Zaharof, Romulus Seisanu, Iuliu Nasta többségek, Petrescu ezredes (iunianista), Radu Lascu (georgista), Leon Scridon (gogista) stb.

A törvényjavaslatot, amennyiben szövegében módosítást nem eszközölnék, az üldözések új és véres szenvedésekkel teli szakaszát nyitja meg a csatolt területeken élő zsidó lakosság számára. Mondanunk sem kell ugyan is, hogy a revízió elsősorban a zsidóság ellen irányul. A denunciálás kötelezettségének tör-

Legújabb
tipusu
rádió-
készülékeket,
csillárokat
legolcsóbban vásárolhat: az
„ELECTROVOX”
cégnél,
Regina Maria 3.
Kedvező fizetési feltételek!

vénybe iktatása, a mindenféle fenyegetések és pressziók zsilipeit nyitja meg, az egyéni bosszúállások és vegzaturák elviselhetetlen sorához vezet és mindenképp megadja a jobboldali pártoknak a lehetőséget arra, hogy „enbloc” vonják kétségbe az itt élő zsidók állampolgárságának törvényességét. Ez a törvényjavaslat — úgy, ahogy megszerkesztették — a romániai antiszemitizmus eddigi legfájdalmasabb fejezetét készíti megnyitni.

Eppen ezért a javaslat méltatására még visszatérünk.

A kormány nem teszi magáévá Pamfil Seicaru javaslatát?

Lapzártakor kapjuk a hírt, hogy Luca belügyminiszter, Pamfil Seicaru törvényjavaslatától függetlenül rendeleten dolgozik, amely pontosan kijelöli, hogy milyen állampolgárok ügyét fogják revízió alá venni a csatolt területeken. Ez a hír arra mutat, hogy a kormány nem tette magáévá a parlamenti iniciatívából benyújtott törvényjavaslatot, amelyből azonban ettől függetlenül is törvény lehet, mint ahogy az legutóbb a szerencsejátékról szóló törvény esetében történt. Ez a javaslat is parlamenti iniciatívából került a Ház elé és a kormány intenciója ellenére szavazták meg.

Itt említtük meg, hogy a Központi Zsidó Tanács a készülő állampolgársági törvény ügyében megfelelő lépéseket tesz a kormánynál.

Mit tartalmaz a törvényjavaslat

1. szakasz. A csatolt területeken a közigazgatási hatóságok által összeállított végleges állampolgársági listák, valamint az ezzel kapcsolatos bírói ítéletek a jelenlegi törvény rendelkezéseinek megfelelően revízió alá vétetnek.

2. szakasz. A revíziós bizottságot a belügyminisztérium kérésére az igazságügyi minisztérium nevezi ki és az áll: a törvényszék első elnökéből, vagy elnökéből és két delegált bíróból.

3. szakasz. A bizottságot a revízió alá vétel tekintetében bármely román állampolgár megkeresheti.

A primárok és jegyzők legkésőbb két hónapon belül tartoznak a belügyminisztérium elé terjesztetni a végleges állampolgársági listákat, az ehhez tartozó jegyzőkönyveket, a fellebbezési bizottság határozatairól és általában mindazon aktákról szóló másolatokat, amelyek az állampolgárság megállapítására szolgáltak.

A bizottság verifikálja a beküldött aktákat, annak megállapítása végett, hogy a törvényes feltételeknek megfeleltek-e.

4. szakasz. A primárok és jegyzők a törvény kihirdetésétől számított egy hónapon belül tartoznak az illető primária ajtajánál kifüggeszteni mindazok neveit tartalmazó listát, akiknek állampolgárságát az 1924. évi törvény és ennek végrehajtási utasításai értelmében állapították meg.

Kötelező denunciálás

5. szakasz. Minden közigazgatási tisztviselő és rendőrtiszt köteles jelenteni a belügyminisztériumnak gyanuperét és utmutatásait arra vonatkozólag, hogy valamely személy állampolgárságát törvénytelen módon állapították meg.

Bármely magánosnak valamely személy állampolgárságának törvényességével kapcsolatos írásbeli, vagy szóbeli feljelentése a belügyminisztérium elé terjesztendő, amely a vizsgálat alapján indokolt határozatban dönt.

6. szakasz. A belügyminisztérium a törvénytelenség megállapítása esetén elrendeli az állampolgárság törlését és az állampolgársági bizonyítvány megsemmisítését.

7. szakasz. Az, akinek állampolgárságát vitatják, nem hozhat fel új bizonyítékokat állampolgársága megállapításának törvényes feltételeire vonatkozólag. A revízió csak az állampolgárság elnyerésének pillanatában meglévő bizonyítékok valóságát ellenőrzi és nem terjedhet ki utólagos kiegészítésekre.

8. szakasz. A revíziós bizottság határozatai ellentámadással, vagy fellebbezéssel nem támadhatók meg. Folyamodásnak van helye a belügyminisztériumhoz, a határozathozatal kihirdetésétől számított tíz napon belül.

A felfolyamodás a belügyminisztériumnál jelentendő be.

9. szakasz. Ha a primárok és jegyzők nem teljesítik a 4. szakaszban előírt hirtményeket és nem teszik meg a 3. szakaszban foglalt előterjesztéseket, két hónaptól két évig terjedő fogsázzal büntetendők.

Ugyanezen büntetés alkalmazandó mindazokkal szemben, akik figyelmetlenségéből, vagy a törvényes rendelkezések megsértésével beírtak az állampolgársági listákba olyan személyeket, akiknek ehhez nem volt joguk.

10. szakasz. Mindazon tisztviselők, vagy

Ajándék évkönyv-naptárt ad az Uj Kelet előfizetőinek

A polgári újév alkalmával az Uj Kelet szerkesztősége és kiadóhivatala ajándéknaptárral kíván kedveskedni olvasóinak. Az Uj Kelet évkönyv-naptára rendkívül gazdag és változatos tartalommal fog megjelenni közel 200 oldalon. A tartalmi rész a szorosabban vett naptáryanagon, valamint a naptári és egyéb tudnivalókon kívül a zsidó és a világirodalom gyöngyszemeit foglalja magába, amely hosszú időre rendkívül élvezetes olvasnivalóval látja el az Uj Kelet előfizetőit. A szövegrészen kívül művészi kiállítású mélynyomásos illusztrációs rész is gazdagítja a naptár tartalmát, amelyben az év aktuális eseményei vonulnak fel a legkínzóbb fotóriportok alakjában.

A rendkívül gazdag és változatos tartalmú évkönyv-naptárt az Uj Kelet minden olyan előfizetője megkapja, aki 1936. december 31-ével nemcsak hátralelőben az Uj Kelet előfizetési díjával. A naptárt díjmentesen adjuk előfizetőinknek, csupán ke-

zelési díj és portóköltség fejében számítunk fel 10 lejt.

Felkérjük mindazon előfizetőinket, akik igényt tartanak ezen évkönyv-naptárra, hogy legkésőbb december 25-ig jelentsék be kiadóhivatalunknál igényüket.

egyben mellékeljenek 10 lejt levélbélyegen a kezelési díj és portóköltség fedezésére.

Aki előfizetési díjával hátralelőben van, kérjük, hogy egyidejűleg a hátralelő előfizetési díjat is juttassa el hozzánk, mert csak az előfizetőinknek küldhetjük meg az ajándéknaptárt, akiknek előfizetési díja az év végéig rendezve van. Ugyancsak nem fogjuk figyelembe vehetni a december 25-e után beérkező igényléseket, mert a nagy előállítási költségekre való tekintettel csak annyi példányszámot nyomunk ki a naptárból, ahány jogos igénylés hozzánk addig az időpontig beérkezik.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROMAN OPERA MUSORA
Szombat, dec. 19: (Resitan) Alarcosbál.
Vasárnap, dec. 20: (Timisoara) Tosca (matiné), este Alarcosbál.
Hétfő, dec. 21: (Aradon) Aida.
Kedd, dec. 22: (Oradean) Tosca.
Cluj
Szerda, dec. 23: Traviata.

ROYAL MOZGO MUSORA:
Charles Boyer (a „Mayerling” Rudolf trónörököse) legjobb szerepe a Kitaszitva c. rendkívül érdekes párizsi történetben. Műsor előtt a legfrissebb Fox világhírű adó.

EDISON MOZGO MUSORA:
3 film egyszerre: I. 13-ak rejtelme. Bűnügyi film. Ginger Rogers-sel. II. Ellopott szerda. Fotóriporter. Vigjáték román és

magyar feliratokkal. Szőke Szakáll, Hajdu E., Erna Rubinstajn, Hans Riemann. III. Híradó. Helyárak: 10 és 15 lejt. Kezdet: 3, 6 és 9 órakor.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, december 19.
Bucuresti. 6.50: Torna, zene, előadás, hírek. 13.15: Rádiózenekar. 14.25: A zene folytatása, irodalmi előadás, hírek. 18.15: Katonazene. 19.10: Szórakoztató zene. 21.15: Kardalok az Athenaumból. 23: Tánclemezek. 24: Zene a katonai kaszinóból.

Budapest I. 7.45: Torna, lemezek, étrend. 11: Hírek. 11.20: Elbeszélések. 11.45: Felolvasás. 13.05: Enek zongorakísérettel. 13.35: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 15.40: Hírek. 17.15: Mit üzen a rádió? 17.45: Hírek. 18: „Nagykarácsony éjszakája” műsor délután. 19.30: Csevegés, cigányzene. 20.45: Felolvasás. 21.15: Fuvola zongorakísérettel. 21.20: Jugoszláv irodalmi est. 22.45: Hírek. 23.05: Jazz zene, szalonzene. 1.05: Hírek.

Tulhalmozott raktár miatt

az összes gyermek harisnyákat, gyermek szvetteteket, gyermek siruhákat reklám céljából vételáron árusítja a

11-es Áruház
CLUJ, REG. FERDINAND 11/a

Bucuresti tud.) Ismer cerul tábor vezet elnök nyolcszázát adja a s kardot. Ró zett Spany és kísérete

M m LON gyalások vezettek.

a tra

Cluj, de tegnap 25-én ül ö vetség 15. romnapos alkalommal választott sák azokat dó nép ált országépít re. A konfe délelőtt 10 óvoda nag és a halot

Med

Bucuresti tud.) A szombaton most is a vényhozó rek nem igért refer most ren hat, a pá mára.

De — viselőház sok kezd kihallgat utódlás retikus kérdés r ciók mer 1. A váratlan rad a h

II Str. S nb. h szalonj és fült ranc egy k műterr Hor sek a sebben

Csuzos fájdalmi miatt haza- érkezett Spanyolországból Cantacuzino Grănicerul tábornok

A küldöttség többi tagjai a fronton maradtak

Bucuresti, december 18. (Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy Cantacuzino Grănicerul tábornok, a Totul pentru Tara szervezet elnöke, hatos küldöttség élén Spanyolországba utazott, hogy ott Franconak átadja a szervezet ajándékát, egy ezüst kardot. Röviddel rá olyan értesítés érkezett Spanyolországból, hogy Cantacuzino és kísérete belépett a felkelők hadseregé-

be, ahol most Madrid ostrománál vesznek részt. Mint a Capitala jelenti, tegnap már haza is érkezett a frontról. A tábornok azzal indokolta visszatérését, hogy a spanyol éghajlat kiújította régi csuzos megbetegedését és ezért haza kellett jönnie. A többiek azonban ott maradtak és a Madridot ostromló hadseregben harcolnak.

Megkötötték az angol-olasz megnemtámadási szerződést

LONDON, december 18. (Rador.) Hivatalos körök szerint az angol-olasz tárgyalások, amelyek célja megnemtámadási egyezményt kötni, kedvező eredményre vezettek. Állítólag az egyezményt már meg is kötötték.

December 15-én kezdődik a transilvaniai cionista konferencia

Nathan Bisztritzky a cluj-i konferencián

Cluj, december 18. Mint már lapunk tegnapi számában jelentettük, december 25-én ül össze Clujon a Zsidó Nemzeti Szövetség 15. országrészi konferenciája. Háromnapos tanácskozása gyűlének össze ez alkalommal az ardeali cionista mozgalom választott reprezentánsai, hogy megvitatásuk azokat a feladatokat, amelyeket a zsidó nép általános helyzete és a palesztinai országépítés mai problémái hártanak ma a Cionista Világszervezet összes tényezőire.

A konferencia december 25-én, péntek délelőtt 10 órakor veszi kezdetét a neológ ovóda nagy termében. Az elnöki megnyitó és a halottak emlékezete után nyomban

kezdetét veszi a konferencia érdemleges munkája a különböző referátumok megtartásával. Péntek este nagyszabású *Oneg Sabbath* ünnepély lesz, melynek keretében *Vermes Ernő*, a Szövetség elnöke, *Nathan Bisztritzky* a neves palesztinai poéta, *dr. Marton Ernő* és *M. Geiger* fognak előadásokat tartani. Szombaton szünetet tart a konferencia és csak este ül össze, amikor az általános vita fog lezajlani. Vasárnap a bizottságok befejezik munkájukat és a konferencia megszavazza a határozati javaslatokat.

A konferencia rendező bizottsága ezután kéri a delegátusokat, hogy legkésőbb december 21-ig jelentsék be érkezésüket.

Meddig marad uralmon a Tatarescu- kormány?

Ujra felvetődött a kormányutódlás kérdése

Bucuresti, december 18. (Az Uj Kelet tud.) A parlament karácsonyi szünete szombatban kezdődik. Alapjában véve már most is a szünidő hangulata lebeg a törvényhozó testületek fölött és a miniszterek nem nagyon fárastják magukat a begigért reformok betervezésére. A kormány most rendelettervényekkel is kormányozhat, a parlament majdnem fölösleges a számára.

De — mint az Adeverul írja — a képviselőház folyósói különböző találgatások kezdődtek meg. A legutóbbi királyi kihallgatások ujra felvetették a kormányutódlás kérdését, természetesen csak teoretikus formában, mert gyakorlatilag a kérdés nem aktuális. Különböző kombinációk merültek fel.

1. A jelenlegi kormány — ha valami váratlanul közbe nem jön — biztosan marad a helyén ápriliséig. Tavasszal fogják

megvizsgálni a politikai helyzetet annak megállapítására, hogy meglehetősen hosszabítani Tatarescu kormányzását öszig.

2. Ha a kormányutódlás kérdése idősebb lesz, megegyezéssel kormány létrehozásának lehetőségét fogják felvetni a nemzeti felszerelés munkája befejezésének platformján. A mai súlyos bel- és külpolitikai helyzetben a legcélravezetőbb volna egy olyan kormány, mely az összes pártok támogatását élvezné.

Kétségtelen azonban, hogy ez a megoldás a nemzeti parasztpárt ellenállásába fog ütközni, mert a párt egyedül követeli magának a hatalmat. Ez a megoldás tehát nagyon kevésbé megvalósítható.

3. Ha a megegyezéssel kormányt nem lehet megteremteni, állítólag Iunian elméletét próbálják megvalósítani: választási kormányt, mely a választásokat levezetné és ez adná meg a kormányutódlás irányvonalait.

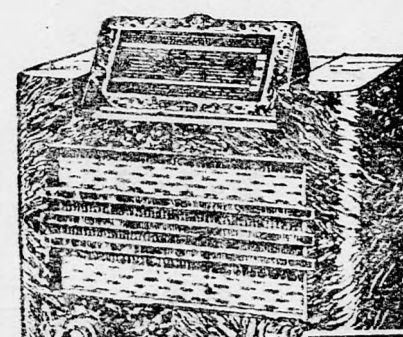
4. Bármily legyen azonban a jövő megoldása, kétségtelen, hogy külpolitikai vonatkozásban semmiféle változás nem történhetik. A jövő kormányának az a feladata, hogy a meglévő szövetségeket kiegészítse és továbbra is kitarthatson a francia orientáció mellett.

— VÉR-, BŐR- és IDEGBAJOSOK IGYANAK HETENKÉNT TÖBBSZÖR, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez mindig alaposan kitisztítja és méregteleníti a gyomorbeáramlást s ezenkívül az emésztést és az anyagcserét is jótékonyan befolyásolja. Az orvosok ajánlják.

Illa Cosmetica

Str. Samuil Micu 2. Tisztelettel értesíti nb. hölgyközönséget, hogy kozmetikai szalonjában a plasztikai műtéteket (orr- és fülförmálás, szem-, homlok- és nyakránc eltüntetést) bevezette, amelyeket egy külföldön specializált kiváló orvos műtermében operál.
Hormon-pakcolások, kozmetikai kezeléseket a legtökéletesebben és leglelkismeretesebben. Bérlet és diák árak.

RADIO PHILIPS

AZ UJ 1937-es
MODELLEK

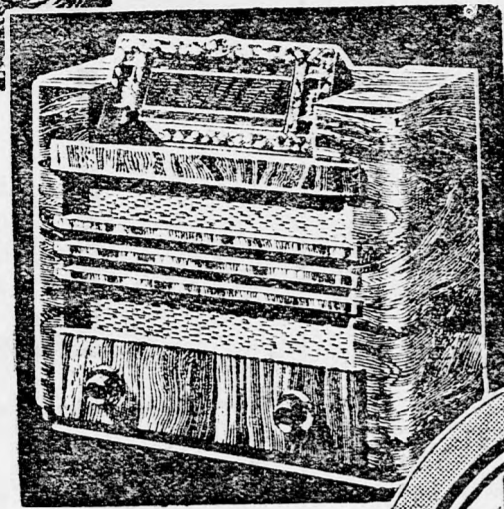
szimfonikus
szerelem

RONDO

4 + 1 lámpás Superheterodyn
októddal és
DUODIOD-TRIODDAL
nyugodt, optikus,
gyors és mikrometrikus beállítás,
3 hullámhossz
sztereofonikus közvetítés
adaptívizeros skála

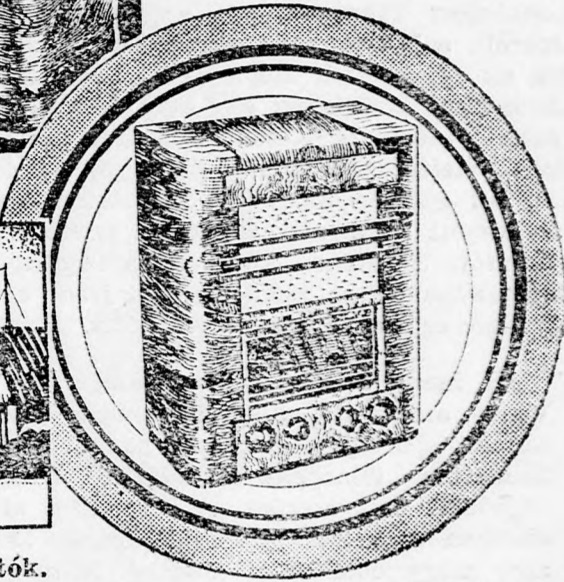
PRELUDIO

3 + 2 lámpás
Superheterodyn
októddal
3 hullámhossz
sztereofonikus
közvetítés
adaptívizeros skála

SONATA

4 lámpás bateriás superhete-
rodyn októddal és
DUODIOD-TRIODDAL
3 hullámhossz
sztereofonikus közvetítés
csekély fogyasztás
2 voltos lámpák

15 hónapig terjedő részletfizetésre kaphatók.

Az összes 1937-es

tipusu

rádiók

kaphatók az

ELECTRICA-nál

CLUJ, Calea Marechal Foch és Piața Unirii sark

Dr. Nahum Goldmann Beck külügyminiszterrel tárgyalt Varsóban

Varsó, december 18. Beck örnagy lengyel külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta dr. Nahum Goldmann, a Jewish Agency genfi főmegbízottját és a Zsidó Világkongresszus adminisztratív bizottságának elnökét. A tanácskozás egy órát tartott, melynek folyamán a palesztinai országépítés kérdéseit és a lengyelországi zsidók helyzetét vitatták meg. Dr. Goldmann Varsóból Genf-

be utazott.

Varsóban nagyszabású bankettet rendeztek a zsidó testületek Nahum Goldmann tiszteletére, akik meleg ünnepségekben részesítettek. Dr. Goldmann a bankett keretében a cionizmus politikai helyzetéről és a zsidóság galuti problémáiról tartott analitikus előadást.

Antiszemita tüntelők megzavarták Timisoaran egy film előadását,

amelynek zenéjét egy timisoarai zsidó urlasszony szerezte

Timisoara, december 18. (Az Uj Kelet tud.) Kinos incidens zavarta meg tegnap este a Capitol mozgó előadását, ahol a „Lili” című Gaál Franciska filmét mutatták be. Előadás közben hirtelen felpattantak a filmszínház oldalajtói, amelyen mintegy 30 fiatalember a Politechnikum hallgatói töltöttek be a terembe. A villanyok hirtelen kigyulladtak, majd a csoport vezetője dörgő hangon beszédet tartott, amelyben felszólította a román közönséget, hagyják el a filmszínházat, ne nézzenek végig zsidó filmet. Kijelentette, hogy hazafias érzésű román ember nem

nézhet végig zsidó filmet, sem most, sem pedig a jövőben. A közönség körében nagy riadalmat okozott az incidens, sokan felugráltak az üléseikről és ki akartak menni a teremből. A diákság azonban a beszéd elhangzása után elhagyta a mozi helyiségét, majd körülbelül egy félórás késéssel, miután a kedélyek lecsillapodtak, tovább pergették a filmet.

Mint utóbb kiderült, a diákság tüntetésére az szolgált okul, hogy a bemutatásra került film zenéjét a Timisoaráról elszármazott dr. Baruch Félixné, művész nevére Barbara Bori zsidó urlasszony szerezte.

SPORT

Max Baer újra versenyezni fog

Newyork, december 18. Max Baer, a nehézsúlyú ökölvívás volt világbajnoka, ismét megkezdte az ökölvívást. Legközelebbi ellenfele Neusel fiatal német versenyző lesz. Baer február 10-én indul utnak Anglia felé, hogy megfelelő előkészületeket tegyen a nagy meccsre.

Sepl és Eisenbeiser, a bucaresti Venus egy-egy évre felfüggesztett két játékosáról az utóbbi időben különböző hírek kerültek forgalomba. Egyik szerint Sepl a CFR-hez, Eisenbeiser Transilvániába szerződik. Mint kiderült, a két játékost egyáltalán nem sietnek az egyesületek megszerezni annál is inkább, mert játékjoguk egy évre fel van függesztve, másrészt viszont a Venus mindkét játékos lelépéséért igen tekintélyes összeget kér. Az igazság az, hogy Eisenbeiser valóban kapott néhány transilvániai egyesülettől ajánlatot, a játékos azonban mindenképpen Bucarestben akar maradni. Sepl iránt eddig egyetlen egyesület sem érdeklődött.

Jól megy a Venus játékosainak... A Venus, amely anyagilag Románia legjobban szituált sportegyesülete, pár nappal ezelőtt banketten ünnepelte a kielégítő sikerei végződött őszi szezonát. A banketten kívül azonban a Venus játékosait másik kellemes meglepetés érte: Gabriel Marinescu, Bucaresti rendőrprefektusa, aki a Venus elnöke, minden játékos nevére borítékban személyenként 5000 lej adományozott a játékosoknak.

Sulyos ítéletet hozott a szövetség a carei Victoria-Craiovan mérkőzésen történt botrány ügyében. Bucarestből jelentik: A pár héttel ezelőtt Carein lejátszott Victoria-Craiovan B) liga mérkőzésen sulyos botrány robbant ki. Az illetékes szerv most foglalkozott az ügygel és a következő büntetéseket osztotta ki: Dragulescu Craiovan-játékost brutális játékiért 15 napra felfüggeszti, Crisan, a Victoria elnökét, két évre minden sportműködéstől felfüggeszti a játékvezető bántalmazása miatt, Antal Pál intézőt 8 napra felfüggeszti, Gosza Vasilest egy évre az ország összes pályáiról kiltitja, végül a Victoria sportegyesületet egyezer lej pénzbüntetésre ítélte.

Az Universitatea jéghokki együttese csehszlovákiai turára megy. Az együttes előreláthatólag január 6. és 7-én játszik Csehszlovákiában, de nincs kizárva, hogy a tura néhány mérkőzéssel bővül. Az egyetemi csapat hír szerint két miércureaciui játékosal lesz megerősítve.

Nem mindennapi incidens izgatja Franciaország sportköreit. A II. ligabeli Amiens — Lens mérkőzés után Amiens edzője erősebb kritikát mondott a kapusa védéséről. Amiens csapata ugyan 6:2-re győzött, de az edző szerint a két gólt sem lett volna szabad bekapniok. Vincent kapus a kritika miatt annyira felfortyant, hogy megfélekedezett magáról s az edzőt úgy arcult ütötte, hogy azt kórházba kellett vinni. Amiens vezetősége erre nyomban kizárta a kapust tagjai sorából s most a francia szövetségnél igyekezett elérni azt, hogy a kapust tiltsák el örökre a játéktól. Verekedőkre nincs szükség a sportban!

A BKE második bucaresti mérkőzését is megnyerte. Ezúttal a Telefon Club volt az ellenfele. A mérkőzés eredménye 2:0 (1:0, 0:0, 1:0) volt. Hír szerint a budapesti jéghokki együttes bucaresti ellenfeleinek Budapestben revánst kíván adni.

Owens kapta meg Amerika sportnagydíját. Newyorkból jelentik: Az amerikai sportújságírók egyesülete évenként szavazással dönt a legeredményesebb Egyesült Államokbeli sportoló személyéről. A szavazás győztese kapja Amerika sportnagydíját. Az idén Jesse Owens a nagyszerű fekete futó kapta a díjat, aki Berlinben négy olimpiai bajnokságot (100 m, 200 m, távolugrás, 4x100 m staféta) szerzett.

+ OLLA +

GUMMI

Preservatív! Egészsége érdekében ne fogadjon el „OLLA” helyett más évszert, mert azok értéktelen imitációk. „OLLA” használhat állam egészségét óvja.

a fehér folyás

belső kezelésére, valamint a húgycső és nemi részek megbetegedésénél. Grimault & Cie. 8, rue Vivienne Paris. Kapható gyógyszer-tárakban és drogériákban.

4-ézer naponta
2-3 pasztilla
szedendő.

Lord Peel egyoldalú okmányának minősítette a Macdonald-levelet

Az arab sztrájk gazdasági kihatásai az angol közgazdasági szemle megvilágításában

Jeruzsálem, december 18. Dr Maurice B. Hexter, a Jewish Agency exekutívjének tagja a királyi bizottság előtt tett vallomásának befejezéseként előterjesztette a zsidóság követeléseit. Hexter többek között pontos földkataszter felállítását; kormánysegélyt zsidó kisparasztkoz zárt letelepítéséhez és kooperatívák számára; a kamatláb leszállítását; a vízkérdés törvényes szabályozását követelte a kormánytól. Kérte továbbá, hogy a koronaföldkekből és pusztai területekből megfelelő részt bocsásson a kormány a zsidó telepítés rendelkezésére és segítse elő a kufurásokat Beer-Seva körzetében.

Sir Laurie Hammond: Mi történik akkor, ha az összes megművelhető területeket felosztották már? Törvényt készítsenek a további földvásárlások megakadályozására? Gondolja a tanu, hogy a jövőben arab nemzedékek föld nélkül fognak egzisztálni?

Sir Morris Carter: A vízkérdésnek törvényes szabályozása azt jelentené, hogy az arabok birtokainak negyötödét eladhatják a zsidóknak. Ez oda vezetne, hogy egy mezőgazdaságilag letelepített arab családra négy letelepített zsidó család esne. Nem jelentené ez az araboknak jogaikról való megfosztását?

Dr Hexter: Vajjon a mandátumot nem azért adták-e, hogy előmozdítsák a zsidók zárt letelepítését? Ezt a kolonizációs politikát egyébként Macdonald volt miniszterelnök dr Weizmann Chaimhoz intézett levele is előírnyozza.

Lord Peel: Arabok is megjelentek Macdonald előtt? Az a dokumentum — nevezetesen a Macdonald-levelet — egészen egyoldalú okmány.

Weizmann Chaim a kormányzó-palotában

Jeruzsálem, december 18. Weizmann Chaim és felesége, dr Vera Weizmann, december 14-én a jeruzsálemi kormányzópalota vendége volt. A dinner-t Sir John Hathorn Hall, a palesztinai kormány főtisztviselője és prof. Reginald Copeland, a királyi bizottság tagjának társaságában töltötte.

Az arab sztrájk gazdasági kihatásai

London, december 18. Az Economist című előkelő angol közgazdasági szemle legutóbbi számában a palesztinai arab sztrájk gazdasági kihatásaival foglalkozik. A lap mindegyikét megállapítja, hogy a külkereskedelem csökken a sztrájk következtében. A behozatal, mely az 1935-ös rekordévben nyolc és félmillió font értéket képviselt, 6% millió fontra csökkent, míg a behozatal 3 1/2 millió fontról 2 1/4 millióra. A behozatal csökke-

nése főleg a készárukra vonatkozik. Ezzel szemben a készáruk kivitele emelkedett. A sztrájk-periódus másik kedvezőtlen jelensége az élelmickek árának időleges emelkedése volt. Mértékadó zsidó körök becslése szerint májustól szeptemberig 20 százalékos volt ez az emelkedés. A kormány számítása szerint csupán 7 százalékos volt az áremelkedés.

A kormány hat és félmillió fontos tartaléka

Ami a kormány költségvetését illeti, a cikkíró szerint a sztrájk és a zavargások, valamint az ezen idő alatt történt katonai intézkedések teljes kihatásait még nem érezte a közigazgatás. Az év első kilenc hónapjában ugyanis a bevételek ismét magasabbak voltak, mint a kiadások, ha nem is olyan mértékben, mint az előző években. A kormányt még nem szölitették fel, hogy a katonai kiadások reáeső részét fizesse, mely kiadások igen jelentős összeget tesznek ki, ha azok a csapatszállítások és a katonaság Palesztinában való fenntartásának pluszköltségeit is magukban foglalják.

Igy még ma is hat és félmillió font költségvetési fölösleggel rendelkezik a kormány.

Ha a kormány ki is tart azon gyakorlat mellett, hogy bizonyos összeget, mely egy év bevételeinek felel meg, tartalékként őriz meg válság esetére — még mindig elegendő összeg áll rendelkezésére ahhoz, hogy széleskörű közmunkákat eszközöljön és megvalósítsa azt a programot, amelyet a zavargások előtt irányzott elő.

Uj vállalatok

A cikk ezután megállapítja, hogy a zsidó bevándorlás tovább halad és a zavargások idején bejegyzett kereskedelmi társulatok és szövetkezeti alakulatok száma is feltűnően emelkedő tendenciát mutat. Háromszáztíz új kereskedelmi társulatot jegyeztek be, ezek közül 278 tisztán zsidó és 18 arab vállalkozás. Ugyanezen idő alatt 76 szövetkezeti alakulatot regisztráltak, köztük egy arabot.

Letelepitik a Jaffából kilakoltatott arabokat

Jeruzsálem, december 18. A Palkor jelentése szerint a gyarmatügyi hivatal 15 ezer font megszavazásához járult hozzá egy arab falu létesítésére, ahol a jaffai óvárosból kilakoltatott arabokat fogják letelepíteni. Mint ismeretes, a zavargások idején az óváros jelentős részét lerombolták a hatóságok.

Kitűnő ort. kóser vegetárius ételek és sütemények a legolcsóbb árban kaphatók ADLER-nél, Str. Regele Ferdinand 22, I. emelet balra. Ugyanott esküvők, barmicve-ünnepélyek, briszek és teadélutánok rendezését vállalják.

APRÓ HIRDETÉSEK

Hozomány helyett előkelő pozíciót, jó fizetést biztosítanak olyan 34-37 év körüli, kereskedelmileg képzett, esetleg ügyvéd, vagy mérnök részére, aki a hazai három nyelvet bírja és esetleg franciául is tud, azon esetre, ha hugomat feleségül veszi. Levelek „Országos vállalat” cím alatt a kiadóban.

Azonnalra keresünk akvizitort és pénzbeszédőt, fixfizetésről is lehet szó. Thora Im Derech Erec Iclod, jud. Somes.

Autorizált könyvelő 100.000 lej készpénzzel megfelelő állást keres, esetleg betársulást. Goldberger, Masaryk 21/a, I. em.

Paplan, matrác, párna saját készítménynek legolcsóbban, nagy választékban „Trousseau” kaphatók Cal. Marechal Foch 10. Toll tisztítását, paplan, matrác átalakítását olcsón vállalom.

FELKÉREM azon 2 urilányt, akik nálam jentkeztek, próba végett vasárnap d. u. 3-kor a Tarbut-iskolában megjelenni sziveskedjenek. Teszler.

Rövid kereszthurok bécsi zongora, 14-os beföldi perzsa szőnyeg elköltözés miatt sürgősen eladó. Érdeklődni: Büffé, Memorandum-lui 8.

Fűzők, melltartók és művirágok a legszébb kivitelben Schönfeld Hédi szalonjában készülnek. Economia könyvny. Regele Ferdinand 11, I. emelet.

Bécsi pszichológiai és pedagógiai intézet hallgatója vállalja modern módszer szerint gyermekek német nyelvű tanítását (3-4 éves kortól felfelé) és iskolai leckék korrepetálását.

Január elsejével egy nagy iparvállalatnál betöltendő vezetőállást nyerhet el azon 33-35 éves, kereskedelmi képzettséggel és nyelvtudással bíró fiatal ember, aki rokonomat feleségül veszi. Jelige: „Nem hivatottak ne molesztáljanak” a kiadóba.

2 szoba konyhás új telek nagy kerttel, üzleti célokra felette alkalmas, 170.000 lejért eladó. Dr Ligethy Cluj, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14-66.

Nagyforgalmu üzletes ház italméressel, étteremmel, kuglizóval eladó. Dr Ligethy Cluj, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14-66.

Fényes benősülési lehetőség. Havi 12-15 ezer lej biztos és állandó állásra tehet szert olyan zsidó vallású, 32-34 éves, nagyműveltségű fiatal ember, aki lehetőleg németül, románul és franciául is tud, nősülés esetén. Ajánlatokat e lap kiadójába „Gyári vállalat” jelige alatt.

80.000 lejért házastelek pékséggel eladó. Dr Ligethy Cluj, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14-66.

Belvárosi épületömb, volt gyárhelyiségek, 1600 négyzetméteres területtel, kevés költségű nagyon jövedelmező lakásokká átalakítható, olcsón eladó. Prima tőkeelhelyezés. Dr Ligethy Miklós, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14-66.

Biztos jövő. 26 éves leánynak olyan művelt férjet keresek, akinek részére tekintélyes és szép jövedelmű állást biztosítanék gyáramban. Megkereséseket a kiadóba a „40 év körüliek” jeligére.

50 holdas birtok lak- és gazdasági épülettel Clujon eladó. Tehénészetre és bármilyen más gazdálkodásra alkalmas. Dr Ligethy Cluj, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14-66.

A postával szemben egy szép üzlethelyiség február 1-re kiadó. Értekezni: „Agimex” ügynökkégnél Cluj, Piața Mihai Viteazul 3. Telefon 2-29.

Egy Cur Salom dunam jutányos áron eladó. Megkereséseket „Dunam” jeligére a kiadóba kérünk.

Drogustaságdot keresek, ki önállóan vezethet drogériát. Ajánlatokat igénymegjélőléssel „Drogusta” jeligére a kiadóba.

Fűzők és rövidáruüzletekben bevezetett utazó, bérlettel, komoly képviselést keres. Ajánlatokat „Utazó” jeligére a kiadóba kér.

Jókedű és olcsón étkezhetünk, finom bivalytejes kávét itathunk Flekné ort. kóser étkezőjében. Piața Mihai Viteazul 10.

Az Ön egészségének őre

a kellemesen illatosított

SENLASLO

(Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappan és az antiszeptikus

DENTONAL fogpasztia

ÜDÍT, FEHÉRÍT, FERTŐTLENÍT.

Férfi divatcikkek

nagy választékban

NAGY KARÁCSONYI VÁSÁR SZABÓ JENŐ RT.-NÉL

- 1 mtr MOSOTT vászon
- 1 méter Zeffir
- 1 darab STORFÜGGÖNY FILEÉ
- 1 méter Flanell
- 1 darab férfi hálóing
- 1 méter Tussor fehérneműre
- 1 darab Férfiing 2 gallérral
- 1 méter Cérnabarchet
- 1 méter kabát-szövet
- 1 mtr duplaszéles Angóra szövet ruhára
- 1 mtr gyapju-szövet ruhára
- 1 méter mintás ruhasejyem

Prices in circles: 16, 16, 25, 27, 35, 65, 85, 98, 175, 175, 198, 348

1a Dejalin in :
2 gallérral Lei 289

1a Tis. taselyem
nyakkendők
nagy választékban
185 Leitől

Flanell
pyjama
(kapat, nadrág)
Lei 185

Szabó Jenő Rt.

CLUJ,
Cal. Reg. Ferdinand
5

Gazdasági hetiszemie

- Banati levél -

Timisara, december 18. (Az Uj Kelet tud.) Az üzlet most közvetlenül karácsony előtt megindult és van üzlet, mint ahogy — nem kell jóstehetség hozzá — most már, e hónap utolsó felében végig jó üzlet lesz. Csak hogy kérdéses, hogy a jónak látás december második fele, kárpótolni tudja-e a gazdasági életet a rossz novemberért és a cseppet sem jónak bizonyult december első feléért. Mértékadó körökben tartanak és félnek attól, hogy a főszezonra tartalékolta nagy áruaktár nagyobbik fele megmarad — és ha tényleg megmarad: — ez beláthatatlan komplikációkat idézhet elő a fizetések lejáratokor.

A bankpiac hírei

A bankok üzleti forgalma az utolsó pár napon újból igen erősen felélénkült. Ez a körülmény, természetesen, elsősorban a gabona-, de főleg a buzaárak emelkedésével és az ezzel kapcsolatos üzleti fellendüléssel hozható szoros összefüggésbe. Ettől függetlenül azonban a banati bankok — tekintet nélkül a közeledő évszázatra — mindenféle komoly és reálisnak mutatózó üzletbe bekapcsolódnak, ami aztán, magától értetődik, a vállalkozási kedvet felrissziti.

Itt a Banatban is érthető idegességet keltett a pénzügyminisztériumnak az export bankzsirójával kapcsolatos rendelete, melyet ugyan ideiglenesen hatályon kívül helyeztek, de melyet az illetékesek máról-holnapra teljes egészében érvénybe helyezhetnek. Az export bankzsirója, mint ismeretes, az államal és a Banca Nationalával szemben garantálja, hogy az exportőr a külföldi üzleteket az előírt törvényes rendelkezések szerint fogja lebonyolítani és ezenkívül a befolyó devizákat a Nemzeti Bank rendelkezésére fogja bocsátani. Nos, ezzel a bankzsiróval kapcsolatosan a pénzügyminisztérium akként határozott, hogy erre három ezrelék illetéket vet ki visszamenő hatállyal.

Vagyis: az állami közegek az okmányok alapján megállapítják, hogy az illető bank a zsiró-rendszer életbeléptetése óta mennyit, milyen értéket zsíralt s ezután kell a három ezreléket fizetni. Ez voltaképpen azt je-

lenti, hogy a bankok a jövőben minden üzlet lebonyolításánál eleve biztosítaniok kell magukat olyan esetleges illetékek kivetése ellen, melyek ma ugyan még nem szerepelnek, de holnap már egy rendelkezés alapján életbeléphetnek. Ez esetben tehát a bankok nem is annyira a 3 ezrelék kivetése, mint maga az elv ellen hadakoznak, mely ha törvényes alappá válik, a gazdasági kalkulációkat borítja fel és az üzleti kontinuitását szakítja meg.

Szakkörökben a buza- és a gabonapiac további szilárdulásával számolnak

A gabonapiacra a helyzet az utóbbi napokban erősen feljavult. Szeptember-október óta nem is volt olyan élénkség, különösen a buzapiacra, mint ezuttal van. Magától értetődik, hogy a most feljavult romániai és ennek keretében a banati piac helyzete szoros összefüggésben áll az általános nemzetközi szituációval, mely belátható időig igen stabilnak ígérkezik.

Constanta, Braila és Galati változatlanul minden odaérkező árut átvesznek, sőt: újabban — figyelembe véve a külföldi megkereséseket — nem is bizonyul elegendőnek a tengeri és a dunai kikötőkbe érkező áru. Belföldi relációkban újból nagy bajként regisztrálhatjuk azt a tényt, hogy a CFR nem tud elegendő vagont a gabonakereskedelem rendelkezésére bocsátani. Így a Banatból átlag 3, de a legjobb esetben 4-5 vagon gabonát szállíthatnak hetenként, a kikötőkbe, jóllehet az itteni áru iránti érdeklődés többszörösen felülmúlja a ténylegesen leszállítható árut. Ennek a momentumnak tudható be, hogy például a buza árak körül itt a Banatban kétféle érték alakult ki az utóbbi időben. Így azért az áruért, melyet vagonba rakhatnak 435-440 lejts is érnek el, míg az itteni szükségletek fedezése céljából eladandó buza csak 415-420 lejes nívón mozog.

Szakkörökben különben változatlanul biznak a gabona, de különösen a buza árának további szilárdulásában. Ezt az árszilárduló tendenciát ma számos reális indok támasztja alá. Ideérkező constantai jelentések szerint pillanatnyilag Görögország, Olaszország és

ujabban Bulgária is igen intenzíven érdeklődik a román buza iránt. Olaszország részéről viszont ez az érdeklődés állandóan fokozódik, amit egyébként azzal magyaráznak, hogy Jugoszláviában újabban nem ad ki a kormány exportengedélyeket, mert ott a nagy buzafelesleg már teljesen kifogytak.

Ettől függetlenül az importra szoruló országok manapság főleg a dunamedencei államok buzája iránt érdeklődnek, ami érthető is, mert hiszen a dunavölgyi államok buzájának sikertartalma és kvalitása ma messzi fölüli áll az összes többi agrártermő országok termékeinek. Miután most aztán Jugoszlávia nagyobbra már tudott buzáján, marad Magyarország és Románia a piacon. Ez a körülmény tehát egyrészt, másrészt viszont az momentum, hogy a tengerentuli országok közül, valójában, csak Argentína számít komoly exportképes államnak, érthető, hogy többek között a román buza értéke is állandó szilárdulást ígér.

Gabonapiac: Az itteni gabonapiacra igen élénk a kereslet. Az árak viszont változatlanul emelkedő tendenciát mutatnak. Az itteni piacon különben a következő árakat jegyzik: constantai szállításra készenálló buza 435, illetőleg banati eladásra 415, továbbá: tengeri 215, zab 265, takarmányárpa 320, tavaszi árpa 350, muharmag 390, napraforgó 390, tökmag 650, cirokmag 190, lucerna 2650, valamint lóhere 2500 lej mázsánként.

Lisztpiac: A lisztpiac is élénk. A banati liszt iránt most különben is igen nagy az érdeklődés. Az árak a következők: nullás liszt — kismalmi — 830, illetőleg nagymalmi 850, továbbá 4-es 750-770, 5-ös 710-730, 6-os 670-690, valamint korpá 260-270 lej mázsánként zsákkal együtt.

Elcsődösült a börzsiac

Az ugynevezett nagy konjunktúrális idők, melyek az ősszel ágyazták be magukat néhány hétre a borszakmába, most már, ugy látszik, újból kicsérélődtek és helyükbe léptek az ugynevezett normális — inkább rossz, mint jó — idők. Valóban, heteken keresztül olyan iramnak és olyan tempónak voltunk szemtanúi, hogy már a pesszimisták is kezdték hinni abban, hogy ez az aranykorozak örökéletű lesz a börzsiacban.

A megváltozott körülmények, természetesen, most elsősorban azokat sújtották, akik spekulációs célokkal nagy nyersbőr készleteket halmoztak fel s bíztak az árak válto-

zatlan emelkedésében. Belföldi relációkban vonatkozik ez a megállapítás elsősorban az okiráltságbeli bórkereskedelmre, mely most aztán kénytelen-kelletlen sok esetben komoly árengedményeket is tesz, csak hogy a hatalmas árustokkján tudadhasson. Ez természetesen, maga után vonta a regáti piacon az árak lassu, de annál biztosabb felmorzsolódását. Ezzel szemben megállapíthatjuk, hogy a banati, továbbá az ardeali és a bucovinai piacon az árak ezidő szerint még tartják magukat.

A készbőr-árpiacra is lanyhult az üzletmenet. Ennek viszont az a természetes magyarázata, hogy a kereskedők a korábbi időkben ellátták magukat a szükséges áru-raktárral s most míg a felhalmozott raktár nagyobbik részét nem értékesítik, tartózkodnak a további vásárlásoktól.

Gazdasági hírek

A Prohaska-malom telek-kiszajátítása. Az országsterve ismert timisoarai Prohaska malom-konzern már évek hosszú sora óta bérlé a malomtelephez közelfekvő Langhut-féle területet, melyre raktárakat is emeltek. A vonatkozó bérletszerződés jövőre jár le s ezért a malom igazgatósága tárgyalásokba bocsátkozott Langhutékkal a bérlet meghosszabbítására. Ennek során azonban Langhuték olyan magas összeget kértek, hogy ezirányu követeléseiknek a malom igazgatósága nem tehetett eleget. Prohaskák ezzel kapcsolatosan megkereséssel fordultak az ipariügyi minisztériumhoz, mely előtt rámutattak a malom közszükségleti fontosságára és ennek megfelelően a vonatkozó törvényes rendelkezés értelmében kérték Langhuték telkének kiszajátítását. A minisztérium bizottságot delegált ki a kiszajátítás végrehajtására, mely a napokban immár meg is tartotta szemléjét. Az ügyben a közeljövőben dönt a minisztérium.

A timisoarai Ideál Bőrgyár — mint emlékeztetés — röviddel ezelőtt gazdát cserélt, amennyiben a gyár részvényeinek 75 százaléka az oravitai Langer-érdekeltség tulajdonába ment át. Az Ideál bőrgyárral kapcsolatosan most arról értesülünk, hogy a gyár igazgatósága megállapodást kötött a bucaresti Pavel Negureanu bórkereskedelmi vállalatl, amennyiben a bucaresti cég megkapta Ardeal és Banat területére az Ideál produktumainak kizárólagos egyedárusítását. (f. m.)

Korszerű politikai és társadalmi lexikon

Antik, antik kultura. Napjaink szebbelkü hölgyei és urai általában nagyon kedvelik mindazt, ami butorban, képen, épületben, ékszerben, érzésben és gondolatban antiknak mondható. Köznapi értelemben antik alatt általában régiséget, ócskaságot értenek, valami arisztokratikusnak tehát. Minél frissebb eredetű valamely vagyon, műveltség, vagy „előkelőség”, tulajdonosai annál több odaadást és vágyakozást éreznek az antikítások iránt, amelyekben azokat az izlésbeli, vagy társadalmi előítéleteket tisztelik, melyeket nem tudnak helyettesíteni újabbkeletű előítéletekkel.

Történelmi vonatkozásban antikítás, illetőleg antik kultura alatt az ókori görög és római gondolkodás, irodalom, tudomány, társadalmi és gazdasági szervezet hagyományait értik, amelyek megelőzték a középkori, majd az újkori kulturákat, illetőleg civilizációkat.

E kulturák kétségkívül érdekes bizonyosságait szolgáltatják az emberi természet, főleg pedig a diadalmas fehér faj természete állandóságának: az erőszak, árulás, hazugság ama költői együttesének, mely minden magasabbrendű társadalom természetes talpköve. A görög és latin kulturák magas szellemi és jogi színvonalának fölöttébb megbízható bizonyossága, hogy olyan mélyre ágyazott pillérekben nyugodtak, mint a háborúk tisztelete és a rabszolgaság intézménye.

Csak természetes, hogy modern kulturánk és civilizációjunk, — mely levelezve a középkor sötét előítéleteit — sietve keresett történelmi háttérrel szellemi és társadalmi igazolást: az antik civilizációból készséggel vette át a munka megvetését és a semmittevés, korszerű kifejezéssel élve: a szerencse-tiszteletét.

Azt a figyelemreméltó jelenséget viszont, hogy modern civilizációjunk semmit sem vett át az antik civilizáció előnyös vonásaiból, annak a fejlődésnek kell betudnunk, melyet ez a kor a technika, az erőszak, a brutalitás és a politikai tudatlanság területén tett.

A görög bölcsélet általános emberi igazságok felismerésére irányuló törekvését haladó századunk az általános emberietlenség törvényeinek rendszerbefoglalásával helyettesíti; a román jog nyílt hatalmi indokolásait pedig a hatalomból eredő általános jogtalanság kodifikálásával tetézi be.

Érthető tehát, hogy az antik kultura és civilizáció szellemi és erkölcsi tartalma helyett emelkedett korszakunk ama antik külsőségek tiszteltetésére szorítkozik, melyek a külső formákban adódnak, minden lényeg feltől kikiszárlásával.

Ezért van az, hogy jómódú széplelkek ahítoatlanok állanak meg az athéni Akropolisz félig rombadótt oszlopai előtt, heves szívdohogással köszöntik a római Circus maximus romjait és százazereket adnak egy antik görög vázáért, vagy egy hajdani római légionárius sisakjának egyetlen ércdarabjéért.

Az antikítások iránti szeretet egyben ama emberi tulajdonsággal is magyarázható, mely mindig szívesen fordul el a jelen kérdéseitől, hogy a múlt iránti tisztelettel nyugtassa meg nyugtalan lelkiismeretét.

Miután ezek a széplelkek a saját lelkiükben éppen a szép és nemes iránti hajlamokat nélkülözik, érthető, hogy a szép és nemes iránti hajlamokat letűnt korok emlékeiben kutatják és találják meg, olyan rekvizitumokban tehát, melyek a jelenben semmi, vagy legfeljebb a jelen alantasságainak gyakorlatára köteleznek. Ezzel magyarázható, hogy véreskezű hatalmasok és még véresebbzájú despoták érzelmes ellágyulással és könnyes szemekkel tudnak lelkesedni minden iránt, ami elmult s általában a múltat, az „antikot” helyezik előnybe a jelenrel, de még inkább a jövővel szemben.

Ez a snobizmus, bármily előkelőnek látszik is, végeredményben ama minden előkelőséget nélkülöző lelkek tulajdonsága, amelyek képtelenek megérteni, hogy a múlt feltétlen tisztelete a jelen feltétlen megvetéséhez vezet s hogy az antikvitások előtti önkívületi hasravágódás tulajdonképpen nem egyéb, mint saját antikvitásuknak, a jelentől való eltávolodottságuknak bizonyossága, kényelmes menekülés lehetősége, mely csakis le-tűnt ideológiákban és zugolyokban található megfelelő menedékhelyre.

Állatvilág, állatimádás, állatvédelem. Állatvilágnak nevezzük a két, több, sőt olykor száználban mozgó élőlények összességét, amelynek tagjai a teremtés ama eredendő bűnében marasztaltattak el, hogy nem szület-hettek embereknek s így természetes vad-ságukat, önzésüket és ösztöneiket anélkül gyakorolják, illetőleg élnek ki, hogy szellemi fő-lényekre hivatkozhatnának. Az állatvilág gaz-dagsága jóval nagyobb ab embervilág gaz-daságánál, mert a vég lényektől kezdve

egészen az emlősökig, pár százazernyi változatban népesítik be a földet. Tulajdonsá-gaik és képességeik alapján rengeteg fajra és alfajra oszlanak, anélkül azonban, hogy valaha is szükségét érezték volna, hogy nem-zeti, faji hovatarozandóságukat kihangsu-lyozzák. A jelek szerint az állatok — főleg az ugynevezett vadállatok — anélkül falják fel egymást, hogy ehhez a létfenntartási művelethez szükségük volna a fajelmélet, vagy a hangos nacionalizmus elméleteire, ami egyik legfőbb bizonyítéka annak, hogy milyen mélyen alatta állanak az embereknek. Az állatvilágot már a Biblia is az ember rendelkezésére bocsájtotta s így érthető, hogy az ember vérengző, kizsákmányoló és éhség-öszöntét minden korlátozás nélkül gyakorolja felettük. A halhatatlan ember. Így — többek között — a halandó állatok husán, vérén és verejtékén szerzi meg magának a tulvilági élet lehetőségét, ami teljes mér-tékben megfelel igazságszeretetének, vagy ami ezzel egyenlő: hatalmi vágyának, uralko-dásra termett nagyszerűségének.

Az állatvilág végtelen korlátozottságára vall, hogy pl. az egy fajtahoz, vagy cso-porthoz tartozó állatok csak a legtrikább esetben falják fel egymást, nem ismerik a rendszeres háborút s éhségük csillapulása esetén általában megelégedettek, anélkül, hogy megelégedettségük okait kutatnák. Ugyanennek a végtelen korlátozottságnak jele az is, hogy az állatok nem kíváncsiak a Lét és a Teremtés titkaira, minél fogva az élet szerves tartozékának tekintik, illetőleg ér-zik a halált, vagy pardon: a megdögleszt is.

Mindeme alacsony tulajdonságok ellenére számos olyan nép akadt a történelem folya-mán, amely vallási érzéseit egy-egy állat köré csoportosította. Az egyiptomiak élse-reteggel hódoltak a bikának, egyes hindu törzsek még ma is szent állatnak tekintik a tehenet. Ez pedig annak a jele, hogy bár az

Ur az erre érdemes embereket saját képmá-sára teremtette meg, mégis akadtak és akadnak mindenkörön elvetemedett állatimá-dók, akik azt a hajlandóságukat árulják el, hogy legszívesebben némely állatokhoz sze-retnének hasonlítani. Ez az óhajuk azonban csak bizonyos vonatkozásban teljesülhet, mert nem valószínű, hogy az állati „lelek” hajlamos volna olyan kiváló emberi tulaj-donságok elsajátítására, mint pl. a tudatos öldöklés, a hivatalnoki packázás, az öngyil-kosság, vagy az igazságszolgáltatás fensége.

Állatvédelem alatt ama széplelki emberek meghatóan nemes törekvését értjük, akik kinzási hajlamaikat pusztán, embertársaik irányában hajlandók gyakorolni, míg szí-vük lángoló humanista érzéseit az állatok, főleg a szelíd háziállatok javára tartják fenn. Ezen a téren a mult és jelen meglepően érdekes és megható példákkal szolgál. Akad-tak nagy inkvizitorok, bírák és hóhérok, akik szemrebbenés, sőt magasrendű gyönyörérze-sek közepette nézték végig embertársaik máglyahalálát, lefejezését, vagy kerékbe-törését, de érthetően felháborodtak egy ló, egy kutya, vagy egy macska megkínzásán. Ehhez a kiváltságos tipushoz tartozik pl. Göring porosz miniszterelnök ur is, aki a né-metországi állatvédelem főpátrónusa, ami nemcsak nemes szívének, hanem önbecsülé-sének és méltó önszeretetének is kétségkívüli bizonyossága. Ugyanez a Göring ur a kon-centrációs táborok és a birodalmi hóhérbár-dok legfőbb irányítója, ami viszont azt bizo-nyítja, hogy az emberi szenvedéseket és gyötrelmeket a faji femsőbbrendűség elen-gedhetetlen járulékanak tekintti. Az állatvé-delem napjainkban kezd általános elterjedé-snek örvendeni, amiből arra következtethetünk, hogy az állatvédelem teljes és sikeres megszervezése után esetleg sor kerülhet az embervédelem megszervezésére is.

Salamon László.

Rotschild és koporsója

Látogatás Freund főrabbinál Reghinben. Sámson Rafael Hirsch és követői

Reghin városába a környező falvakból szí-várogtak a zsidók, éppugy, mint Targu-Mu-resbe. A feudális uraimok idején a cseké fel-tékenysége okozta elsősorban a városi letele-pülést. De amikor egy-egy zsidó szüváltóra, vagy iparosra szükség volt, kivételt csinál-tak. Így volt ez Reghinben, egy kétfestővel, akit a városi tanács 1800-ban befogadott, mert híres volt arról, hogy paraszt-pruzslik szövetét kitűnően festette: tartósan és élénk színnel. Később a regále-bérlők jöhettek a városba, míg 1848-ban már szabad letelepe-dést is kaptak. Két év múlva harminckilenc zsidó család lakott Reghinben, de még nem építettek templomot, bérelt imaházban gyü-lekeztek. 1863-ban már számottevő zsidó közületekről vannak följegyzések, de csak tizen-hat jobb módban levő él közöttük. Az egész község 2165 osztrák forintot tudott össze-hozni templom-építés céljaira. A szegényebb népréteg, amely nem tudott pénzzel áldozni, ipari és fuvarozó munkával járult a templom fölépítéséhez. 1866-ban fedél alatt volt a templom, négy évre rá megváltották rab-binek a nyitrai Hillel Pollákot, a nagyhirű Hillel Kolomeer unokatestvérét. Utána jött reb Mose Dávid Szofer, a pesti rabbi Chajim Szofer fia. 1907 óta ennek veje az országos-nevű Freund József látja el a papi tisztséget.

Tudós, népszerű szónok, nagy intellektus. Nem papi származás. Az akarata, az önfegyelme, a tehetsége szerzett állást, elisme-rést és megbecsülést neki. Közel harminc

éve lelkészkedik Reghinben és az évek so:án nem egy nagyobb hitközség meghívását há-ritotta el. Eperjesen pár év előtt egyhanguan választották meg — próbaszónoklat nélkül — főrabbinak. De ő itt maradt régi órhelyén, hogy „örizzen és cselekedjen.”

Mose Hersch Fuchsnak, a nemrég el-hunyt oradeai főrabbi apjának volt a tanít-ványa. Majd Frankfurtban Breuer dr. jesí-váján tanult, abban a szellemben, amit e-ben a városban az ortodox intellektuelek ve-zére Sámson Rafael Hirsch honosított meg, közel egy évszázaddal ezelőtt a legvalláso-sabb Rotschild segítségével.

Simon Wolf Rotschildról érdekes dolgokat mondott a főrabbi ur.

Rotschild, aki nemcsak dugszdag kapi-talista, hanem befolyásos és tekintélyes köz-életi tényező volt (többek között osztrák-ma-gyar konzul) szigorú vallásos életet élt. Reggel a legsürgösebb üzleti ügyét nem volt hajlandó intézni mindaddig, amíg házi pap-jával, Fromm rabbiat át nem tanult egy-két oldalnyi talmudot saját bet-hamidrásá-ban. Itt volt a házi-templom is, mellette a szoba, ahol Rotschild koporsója állott és a szekrény, benne a fehér halottas ruhákkal, hogy emlékeztessenek. A legnagyobb üzleti siker és a legnagyobb megtiszteltetés sem tehetett elbizakodottá ezt a Rotschildot, aki naponta bement a kamarába, ahol koporsó és halottas ruha emlékeztette Kohelet sza-

A Jidische Kleinkunst Bühne

folvó hó 19-én, szombaton este

közkivánatra

megismélli előadásai

Marghitán a Central Szállóban

Megbízható, elegáns és olcsó

ruhát

Silberger Ernő

újjonnan megnyitott úrividat szabó-szabó C. Reg. Ferdinand 2/a Das szövetraktár. Plátsintár felett.

vaira: „Hiábavalóságok hiábavalósága, min-den hiábavaló!”

Rotschild egyike volt annakidején ama ti-zzenegyeknek, akik Sámson Rafael Hirsch rabbit meghívták Frankfurtba. Innen indult meg a küzdelmes propaganda azzal a céllal, hogy a hagyományos zsidóság maradjon fenn ne csak a tömegekben, hanem az intellek-tuális rétegekben is, amelyeket az elidege-nedés és a kiterés veszedelme fenyegetett abban az időben. Sámson Rafael Hirsch Bib-lia és Zsolitar-kommentárja, tizenkilenc leve-le, folyóirata és cikkek előadásokban és tar-talmukban — ha lehet így mondani — való-sággal forradalmat jelentettek. Valamelyest a népiség forradalmát. Breuer, aki veje volt és utódja a frankfurti rabbinátusban, azt a szellemet nem mélyítette ki (mélyre-hatóbb S. R. Hirschnél már alig lehetett va-laki), hanem csak konzervatívabbá tette.

Tanításában, gyermekei nevelésében köz-életi működésében dr. Breuer a lehető leg-következetesebb volt, éppen ezért nagy fel-tűnést keletett az az esete, amikor megválasz-tották a bécsi Schiffschul rabbiájává. Már megállapították a beiktatás napját, megvá-sáolták a bankett számára a halakat, a bi-zottság a rabbi fogadására megváltotta a vasuti jegyeket.

Ekkor sürgőnyt kapott a Schiffgasse temp-lomának előjárósága — Breuer dr. lemond a bécsi rabbinátusról és Frankfurtban maradt.

Mint később kitudódott, ezt a változást Rotschild idézte elő, Breuer igaz híve és ba-rátja. Nem akart megválni tőle. A bécsiek költségeit természetesen rotschildi bőkezű-séggel térítette meg. Dr. Breuerre sokáig ha-ragudtak a bécsi ortodoxok, akik jó szöviccet csináltak róla.

„Er ist nicht mehr dr. Breuer, sondern der Bereuer.”

A reghini főrabbi azonban kegyelelesen gondolt mesterére, akinél három évig tanult. Ebbe az időbe esik az „Israelitba” való publi-cisztikai munkássága. Később a Hirsch Ge-sellschaft által kiadott tudományos folyó-iratra, a „Jidische Monatshefte”-be irt ha-lachikus értekezéseket.

Freund főrabbi ur régi emlékei során meg-említette, kik voltak jelesebb tanítványai. Egyike ezeknek dr. Blau Pál, az Uj Kelet (g. s.)-je, aki diákkorában vett nála talmud-leckéket. „Dialektikájával, helyes ítéletével már akkor feltűnt” — mondotta a főrabbi, aki hozzátette, hogy örömmel olvassa a (g. s.)-cikkekét és büszke a szerzőjükré.

Az uton egy zsidóval kerültem össze, aki Szlovenszkóból származott, Nyitráról, dr. Breuer városából.

Egy-két anekdotáját érdemes följegyezni. Abban az időben nagy dolog volt, ha orto-dox rabbi doktorátussal rendelkezett. Dr. Breuer, aki a pozsonyi Kszav Szófer egyik jeles tanítványa volt, sokszor enyhébb táma-dásoknak is volt emiatt kitéve. A híres né-met-kereszturi rabbi, Menachem Katz-Pross-nitzhoz egy napon beállított egy fiatalember, aki Breuernél tanult, de szerette volna az éleslelmű Menachem Katz rabbinál foly-tatni tanulmányait. Megmutatta Breuer ajánlólevelét, amit a kereszturi rabbi gon-dosan átvoltasott. Amikor a végére ért, gya-nakodva nézte az aláírást.

— Mi ez? Doktor Breuer? Valami tévedés van a dologban. Ez nem tar-tozhat rám. Menjen át vele, fiatalember a patikába. Itt van mindjárt a szomszédában.

Menachem Katz-Prossnitznak egy másik esete.

A rabbi egy soproni Rosenberg nevű híve minden nagyobb családi eseményéhez meg-hívta, tekintet nélkül arra, hogy Sopronnak volt-e ilyen időben rabbiája, vagy sem. Meg-hívta legfiatalabb lányának kiházásitáskor is, hogy Katz rabbi eskesse össze a fiatal-párt.

A lakodalmi ebéden Rosenberg ur meg-könyebbülten szól a rabbinak.

— Hála istennek az „utolsó chomecot is kitakarítottam.”

Valamitől megszabadulni — erre mondják peszachi példaszóval: chomecot kitakarít-tani.

A rabbi erre elmésen és finom szatirával, így felelt.

— Maga teljesen „din” (törvény) szerint csinálta. Chomecjét gojnak adta el.

A törvény szerint ugyanis a kovászos dol-gokat husvét előtt csakis nemzsidó veheti meg. Rosenberg ur veje valahol állomásfő-nök volt. Nem a harminchat caddikok egyike.

Rad

Con

nál Plata

— ÖTVEN KIRÁLY NYEINEK. 50 mandinok, és banati szék tekintetűl ezer lejt a b... küldött a kir... — Január munkakönyvek Bucurestiből könyvek be... sőt 1937 jan... — VASÁR NAK AZ ÜZ... tik: A munk... adott arra, h... cember 20-án szemben dece... mad napján... — Ötszáz le... prémium. Buc... buzaétekesíté... iltek Mágura... ták az 1937... viteli prémium... ként.

650 Bucu... Indulás minde... karác... Sina... december 23-... indul Bucu... Utazásaink... Kocsiban törté... Jegyek váltá... „CENTROF... „AGIMEX”... rii 3. Telefon...

— Oriási... Lyomban... nőke ellen... nisták zavaz... amelyen Do... nőke beszélt... három rend... tettek azok... kel támada... azt hitték, ... tétőket vég... szegültek... Doriot ellen... út a kom... cialpárt elr... pett a kon... vadt meg... dolgozik.

— Az „U... jon megtar... alkalmából... 22-én jelen... talommal.

— Köz... amerikai j... korlátozás... nos-Airesb... konferenci... vaslatot, h... ügyminisz... jainak kép... sze a dev... szünetését... endő inté... gadtá a ta... javaslatát... delem teré... mazzanak.

(az.)

HIREK

Radio
Columbia
Ingelen
1937. t. p.Constructio-
nál Piata Unirii 31. Telefon: 93.

— ÖTVENEZER LEJT KÜLDÖTT A KIRÁLY TRANSZILVANIA SZEGÉNYEINEK. Bucurestiből jelentik: Az aradai 50 ezer lejt küldött Victor I. király, hogy azt osszák ki az ardeali és banati szegénysorsú lakosság között, tekintet nélkül azok vallására. Továbbá 20 ezer lejt a basarabiai inségesek számára küldött a király.

— Január 31-ig meghosszabbították a munkakönyvek kicserélésének határidejét. Bucurestiből jelentik: Az iparosok munkakönyveinek becserelésére vonatkozó határidejét 1937 január 31-ig meghosszabbították.

— VASÁRNAP NYITVA TARTHATNAK AZ ÜZLETEK. Bucurestiből jelentik: A munkaügyi minisztérium engedélyt adott arra, hogy az üzletek vasárnap, december 20-án nyitva tartanak. Ezzel szemben december 27-én karácsony harmad napján is kötelesek zárva tartani.

— Ötszáz lej lesz januárban a buzakivitteli prémium. Bucurestiből jelentik: A központi buzaértékesítési hivatal tagjai ma összeültek Mágura elnöklétével és megállapították az 1937 január havára vonatkozó kivitteli prémiumot. Ez 500 lej lesz vagononként.

650 lejért utazhat
Bucurestibe és vissza

Indulás minden hétfőn este 8.25, visszautazás szerdán este 8.45.

karácsonyi vonalunk
Sinaia-ba és Bucurestibe

december 23-án szerdán este indul, vissza-indul Bucurestiből 27-én, vasárnap este.

Utazásaink gyorsvonattal külön Pullmann-kocsiban történnek. Biztosítsa helyét jó előre. Jegyek válthatók:

„CENTROPA” utazási vállalat képviselete „AGIMEX” ügynökségnél CLUJ, Piata Unirii 3. Telefon: 2-29.

— Oriási kommunista tüntetés volt Lyonban a francia szociálpárt elnöke ellen. Lyonból jelentik: A kommunista zavargásokat okoztak egy gyűlésen amelyen Doriot, a francia szociálpárt elnöke beszélt. A zavargások elfajultak és három rendfenntartó közölgött megsebesítettek azok során. Egy mentőautót kövekkel támadták meg a kommunisták, mivel azt hitték, hogy abban ül Doriot. A tüntetőket végül is szétszórták, de ismét összegyűltek és az internacionalét énekeltek. Doriot ellen főleg azért tüntettek mindenütt a kommunisták, mert a francia szociálpárt elnöke közéjük tartozott, de kilépett a kommunistapártból, amelyet azzal vádolt meg, hogy Moszkva befolyása alatt dolgozik.

— Az „Uj Kor” legközelebbi száma a Clujon megtartandó XV-ik cionista konferencia alkalmából péntek helyett kedden, december 22-én jelenik meg, gazdag konferencialattal.

— Közös értekezletre hívják össze az amerikai jegybankok képviselőit a devizakorlátozás megszüntetése ügyében. Buenos-Airesből jelentik: A délamerikai békekonferencia tanácsa elfogadta azt a javaslatot, hogy az amerikai államok pénzügyminiszteri megbízottait és jegybankjainak képviselőit értekezletre hívják össze a devizaellenőrzési rendszer megsemmisítését célzó stabilizáció érdekében teendő intézkedések kidolgozására. Elfogadta a tanács az Egyesült Államok azon javaslatát is, hogy a nemzetközi kereskedelem terén egyenlő módszereket alkalmazzanak.

— Ötvenszázalékos vasúti kedvezmény az ünnepekre. Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatósága úgy intézkedett, hogy december 24. és január 7. között a vasúti alkalmazottak utazási engedélyei érvényesek legyenek az illetők felettesének láttaozása nélkül. Ugyanakkor arról is intézkedett a CFR vezérigazgatósága, hogy az ünnepek alkalmával 50 százalékos tarifa kedvezményt nyújtanak minden vonalon és vonaton. A kedvezmény december 24-től, január 5-ig lesz érvényben.

— Elfogták a bucaresti utonállókat. Bucurestiből jelentik: A Plevnei uccában ml nap kifosztottak egy járókelőt. A rendőrségnek sikerült kézrekeríteni a támadókat, akik mindannyian kiskorúak. A bandába tömörült utonállók 15-17 éves fiatalemberek, akiknek se foglalkozásuk, se lakásuk nincsen. Elmondták, hogy több napja nem ettek és ez vitte őket az utonállásra.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek reggel éhgyomorrra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet a bélmozgást csakhamar megélelenti, az emésztőcsatornában összegyűlt salakot kiűri, a vérkeringést szabaddá teszi és a gondolkodó- és munkaképességet emeli. Az orvosok ajánlják.

— Nyelvvizsgát kell tenniük a magánzenekonzervatóriumok tanárainak. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésügyi miniszter elrendelte, hogy a magánzenekonzervatóriumok összes kisebbségi tanárai román nyelvvizsgát tegyenek. A vizsgát január 15 és február 15 között tartják meg és az írásbeli, valamint szóbeli fog állani.

— A cluji Poale Cedek műsoros estélye. A cluji zsidó iparosegyet, a Poale Cedek ma este tartja az Albina palota dísztermében műsoros estét, amely iránt városzerte nagy érdeklődés mutatkozik, annál is inkább, minthogy a Poale Cedek rendezvényei mindig a legsikerültebbek közé tartozott. Az est programja Szücs Magda és Irén román táncával nyílik meg. A kitűnő Meister Sándor román és héber dalokat fog előadni, Blau Arien Baba groteszk táncokat mutat be. Ezenfelül számos művészi meglepetésben lesz része a közönségnek. A bufféhez való hozzájárulásokat ma, szombat este 1/2 órától veszi át a hölgybizottság.

— Eljegyzés. Eisenstein Bertuskát, Eisenstein Mátyás textilnagykereskedő leányát Zentáról (Jugoszlávia) eljegyezte Tambor Izrael Cluj, a Special Tricotage gyár beltagja.

— Jogerős a devizacsallók büntetése. Bucurestiből jelentik: A semmitűzők elutasította a belga devizacsallás tetteinek semmisségi panaszát, úgyhogy Vasilescu, Calatorecu volt kveszor és Nacht börtönbüntetése végleges marad.

— Eljegyzés. Katz Gitta Tg-Mures és Rosenberg József Valea lui Mihai jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Házasság. Faragó Kató és dr. Kalmár János Arad, f. hó 20-án, vasárnap délelőtt tartják egybekelési ünnepélyüket az aradi neolog templomban.

— Walter Móse „allijázik”. A régi héber szerint két Jeruzsálem létezik. Valóságos és valóságontuli, eszmei Jeruzsálem. Mindkettőt magas piedesztálra emelte a zsidó nép. Ezért mondják a Palesztinába menettel „allijának”. Allija héberül: felemelkedés, felszállás. A bibliai héberek 40 évi vándorlás után értek meg az „eszmei” Palesztinára. A mai cionisták a „hachsara” tisztítóüzén át érkezhetnek el oda. Walter Móseval együtt indultunk „hachsarára”. Timisoara, Hatég, Hghiz Barisszia-telepein ismertük meg a zsidó munka fáradtságát. Hachsaránkat bejeljezvé, allija-várásunkat megnyújtotta az abesszinek háborúja az olaszokkal. Aztán az arab zavargások hosszabbították meg galuti életünket. Most, az ujonnan adott csertifikátokból kapott egy előleggel Walter Móse előremegy. Az a Walter Móse, aki éveken át nevelő- és vezetőembere volt az ardeali cionista ifjúsági mozgalomnak. Egy személyben volt a Barisszia központi titkára és megteremtője, majd vezetője a „Habone” nevelőmozgalomnak. Most hazamegy. Nem bucsuzom tőle. Nemsokára otthon találkozunk. Adler Hubert

— Hirdetmény pászkasütés ügyben! Pályázatot hirdetünk 130-150 métermáza pászkanak a hitközség lisztjéből kézzel való előállítására és kislítésére. Egyben keresünk megvételre 10-12 métermáza elsőrendű Smüre-buzát, vagy olyanból hitközségünk Rabbiságának felügyelete alatt őrlendő 8-10 métermáza Smüre-lisztet. Részletes feltételek megtudhatók hitközségünk titkári hivatalában, Str. Dubalarilor 1. sz. a. Ajánlatok beadhatók 1937. január hó 3-ig. Cluj, 1936 december hó 16-án. Az aut. orth. izr. hitközség Pászkaüzletisége.

A nő egyéniségének
megnyilvánulása...

Ugy, amint a zenei kompozíció, a költemény, vagy a regény tökéletes kifejezője a szerző egyéniségének és lelkének, éppen úgy a parfüm is a maga kifinomult nyelvén elárulja egyéniségét annak a nőnek, aki használja

„Valse d'Amour”
KÖLNIVIZ

megadja Önnek asszonyom, a jóízű és könnyed báj ritka jellegét.

KÖLNIVIZ

Valse d'Amour

PARFUMERIA NORTIER

Egyéb NORTIER gyártmányok EXTASE és SINAJA kölnivizek laphaték egyszerű eredeti üvegekben mérsékelt áron.

— Hatvan utjipusu repülőgépet rendelt az angol légügyi minisztérium. Londonból jelentik: A légügyi minisztérium 60 Queen-Bee típusú repülőgépet rendelt, amelyeket Nagy-Britannia különböző légikikötői között osztanak fel. A Queen-Bee gépek, pilóta nélkül, rádió irányítása mellett repülnek és azokat légigyakorlatoknál célpontul fogják felhasználni.

— Uj kozmetika. Mme. Illa családi okok miatt kivált a róla elnevezett kozmetikai szalonból. Rendel saját kozmetikájában 9-1, d. u. 3-7. Piata Mihai Viteazul 39. Telefon 809.

— KKL-teadélután. A Cristal Palace igazgatósága december 20-án, vasárnap délután a KKL javára műsoros teadélutánt rendez. A műsor keretében Fischbein Judit, Lázár Judit és Mózes Médi karikástáncal, Fischbein Judit groteszk táncal, Székely Duci táncszámmal fog szerepelni. Eltekintve a nemes céltől, a KKL eddigi teadélutánjainak hangulata garancia arra, hogy a cluji zsidó ifjúság ezuttal is kitűnően fogja magát érezni.

— Hatalmas robbanás egy indiai bányában. Kalkuttából jelentik: Hatalmas robbanás történt ma Asansol közelében egy bányában, egy európai és 150 bennszülött életét vesztette.

— Megkezdődött Athénben a Balkán-szövetség jegybankormányzóinak értekezlete. Athénből jelentik: A Görög Bank épületében tegnap vette kezdetét a Balkán-szövetség jegybankjai kormányzóinak értekezlete, amelyen román részről Mitita Constantinescu bankkormányzó vesz részt.

— Időprognózis. Kismértékben váltakozó légnymomás, továbbra is nedves, ködös idő, többnyire borús ég, enyhe szél határozatlan irányból, változatlan hőmérséklet.

— Fanny Jutter jiddis dalénekesnő az oradeai Mizrahi ifjúsági szervezet felkérésére f. hó 20-án, vasárnap este 9 órakor az oradeai Mizrahi helyiségében (M. Viteazul 11) dalestélyt ad.

— A Regal kávéház f. hó 20-án, vasárnap délután 1/5 órai kezdettel a Bnó Jiszrael zsidó diákegyesület és a Haggibbor futballszakosztálya javára műsoros teadélutánt rendez. A rendezvényre a zsidó ifjúságot ezuton hívja meg a Regal kávéház igazgatósága.

— Meghosszabbították a francia-orosz kereskedelmi szerződést. Párizsból jelentik: A külügyminisztériumban tegnap este aláírták azt a jegyzőkönyvet, amely az 1936 január 6-án kötött francia-orosz kereskedelmi szerződésnek 1937. évre való meghosszabbításáról szól.

Keresünk perfek
világorszíról

az Ardeali Nemzeti Szövetség december 25. és 27-i konferenciális napjaira. Jelentkezni lehet az Uj Kelet kiadóhivatal

UJ KELET Legújabb hírek

A valenciai kormány elvben hozzájárult a fegyvercsempészésre alkalmas pontok ellenőrzéséhez

A Franco-kormány még nem válaszolt a benemavatkozási bizottság jegyzékére. Ismét súlyos áldozatokat követelt Madrid bombázása

London, december 18. (Rador). Politikai körökben kijelentették, hogy a valenciai spanyol kormány elvben elfogadta a spanyol területeken fegyverszállításra alkalmas pontok ellenőrzésére vonatkozó tervet. A Franco-kormány még nem válaszolt, hanem bevárja a valenciai kormány által küldött válasz pontos szövegének megérkezését.

A Havas gijoni jelentése szerint az Espana felkelő-hadihajó három 305 milliméteres torpedót lőtt Gijon kikötőjére. A lövedékek az Erie amerikai páncéloshajótól 300 méternyire estek le. A kikötőbe tartó Erie azonnal felvonta az amerikai lobogót, mire az Espana beszüntette az ágyúzást és eltávozott.

Madridból jelentik, hogy a felkelők repülői tegnapelőtt Madrid két negyedét bombázták és 63 embert megöltek. 263 megsebesült, köztük sok súlyosan.

A Spanyolországban járt hat angol képviselő jelentése

A német távirati iroda egyoldalúan hangzó jelentése szerint tegnap közzétették a Spanyolországban járt hat angol képviselő jelentését. E hat képviselő főleg Barcelonát és a kormány uralma alatt levő területeket tekintette meg. A jelentés szerint a hivatalos börtönökben (mert vannak titkos börtönök is) 14.000 fogoly van zár alatt. Számos esetben a foglyokat, akikkel nem közölték, miért tartóztatják le őket, miután szabadon bocsátották, lőtték agyon. Az utcákon gyakran látni hullákat, amelyeken ilyen feliratu cédulák vannak: „Aruló, vagy faszta”. A foglyok egyedüli élelme hideg víz, amibe néhány rizsszemet dobnak. A foglyok borzalommal várják a felkelőcsapatok bevonulását, mert attól tartanak, hogy akkor kiirtják őket.

A felkelők tiltakoznak a mérgező gázok használatának vádjá ellen

A sevillai rádió jelenti, hogy a felkelők támadásai Boadilla del Monténál fejtelenséget idéztek elő a kormányerők táborában, amelyek harcokosokkal támogatott ellentámadásba mentek át, de veszteségeket szenvedtek. Hátrahagytak négy tankot és hat páncélosautót.

Milan Stray tábornok a salamancai rádió mikrofonja előtt beszélt és tiltakozott Alvarez del Vayonak a Népszövetség előtt tett kijelentései ellen, amelyek szerint a felkelők mérgezőgázokat használtak és használnak. A tábornok kijelentette, hogy a madridi kormány megpróbált gázokat gyártani egy

épületben, amit a felkelők elfoglaltak a madridi fronton.

Eden optimista nyilatkozata a spanyolországi helyzet közeli javulásáról

London, december 18. (Rador). Az alsóház mai ülését a külpolitikának szentelték. Eden a spanyolországi helyzetről beszélt és kijelentette, hogy Anglia támogatja a benemavatkozást, hogy ezáltal véget vessen a polgárháborúnak. A benemavatkozás általában csökkentette az európai háború veszélyeit. Mégis lehetséges, hogy Németországból Oroszországból és Olaszországból fegyvereket szállítottak Spanyolországba, de a

A szenátusban Pan Halipa Beszarábiát védő felszólalása miatt robbant ki a botrány

A szenátus is megszavazta az orvosok nyolchavi falusi szolgálatáról szóló törvényt

Bucuresti, december 18. (Az Uj Kelet tud.) A kamara ma délutáni ülésén Simian nemzeti parasztpárti interpellációt jelent be azon képviselők ügyében, akik egy bizonyos párt listáján lettek megválasztva és később más politikai csoportba léptek át. (Érts a vaidista képviselőket.)

Serdici nemzeti parasztpárti csatlakozik az interpellációhoz és kéri, hogy utalják a mentelmi bizottság elé azon tíz képviselőt, akik egyúttal polgármesterek is. A szenátusban Mimiuanu cuzista interpellációt jegyez be a zsidó kommunista sajtó ellen.

Dragos Aurel felhívja a belügyminisztérium figyelmét bizonyos magyar folyóiratokra, amelyek felforgató tartalmuk ellenére is forgalomba hozhatók az országban.

Pan Halipa a román falvak szegénységéről interpellál és Basarabiával szemben más adóügyi politikát kér a pénzügyminisztertől.

Patra Ulea (vaidista) és Manolescu szorososan félbeszakítják Pan Halipát.

benemavatkozási egyezmény csökkentette e tények jelentőségét. Hiszünk, hogy kitarva a benemavatkozási egyezmény mellett, eredmény érhető el. A helyzet ennek dacára igen kellemetlen és megfelelő módokat keresünk a benemavatkozási egyezmény javítása érdekében. A legjobb megoldás az ellenőrzés lenne.

A francia kormány és Anglia kormánya tovább fognak fáradozni ilyen irányban és reméljük, hogy az eredménnyel is fog járni. Eden ezután a spanyolországi polgármesterek eltávolításáról és a fogolycseréről beszélt. Reméli, hogy a burgosi és valenciai kormányok közti viszony javulni fog és angol hajók segédletével még négyezer civilt lehet kicserélni. Remélhető a harc elkezdődött voltának mérséklése is a közvetítés által. Anglia elő fogja segíteni minden olyan alakulat munkáját, amely emberséges célokat követ, például gázmaszkok küldését Madridba. Ami az általános európai politikai helyzetet illeti, azt a meggyőződését fejezi ki, hogy habár a nehézségek számosak, még sem meglehetősen nehéz.

Rayonne, december 18. (Rador.) A bilbaei hatóságok több mint 1300 baszk lelkész nevét összeírták, akiket Franco tábornok elűzéseinek tekintenek. Ezek közül 30-at a felkelők agyonlőttek. A kivégzettek között van De Mondragon püspök is.

hivatalos nyilatkozatában tegnap leszögezte a tényállást. A nemzeti parasztpárt alapján véve szolidaritást vállalt Ghita Pop interpellációjával. A pártban nincs olyan áramlat, mely a nemzeti egységet fenyegetné. A párt már strukturájánál fogva is a nemzeti egység lényegét képviseli. Majd Madgearu avatkozott a vitába és hangoztatta, hogy nincsenek regionalista jellegű pártok, vagy áramlatok. Egyetlen politikai alakulat sem nevezi magát ilyennek, mert mindegyikben helyet foglalnak az összes tartományok képviselői, akik szemelőtt tartják az egész nemzet érdekeit.

A fegyelmi bizottság döntése

A kamara fegyelmi bizottságának döntése ügyében a Dimineata sajnálatosnak tartja, hogy azokat, akik rávetették magukat Ghita Popra és súlyosan bántalmazták, a fegyelmi bizottság felmentette. Ez a támadó kedvű képviselők bátorítása volt. Az ilyen eljárás elengedhetetlen és az sem tűrhető el, hogy ezt a parlament szentesítse. A lap végül minden félreértés tisztázására azt kéri, hogy tegyék közzé Ghita Pop felszólalásának szó szerinti szövegét és a hozzáintézett replikák hiteles szövegét is.

Maniu Gyula hosszabb látogatást tett a betegesen fekvő Pop Ghitanál. A volt miniszterelnök a párt különböző vezetőivel tárgyalt, majd szombaton tér vissza Badacimba, ahol az ünnepeket tölti.

A mexikói kormány megadta a tartózkodási engedélyt Trotszkijnek

MEXIKÓ, december 18. (Rador.) A belügyminisztérium közölte Trotszkij Leóval, aki jelenleg Norvégiában tartózkodik, hogy tartózkodási engedélyt kapott. Az ismert bolsevista agitátort azonban figyelmeztették, hogy azonnal kiutasítsák Mexikó területéről, amint beavatkozik annak belügyeibe.

Uj kormány alakul Nankingban

Sanghaji jelentés szerint az ottani orosz nagykövetség kijelentette, hogy a szovjeteknek nincsen semmi közük a Shenst-tartománybeli mozgalomhoz. A szovjetunió továbbra is tiszteltetben tartja Kína független politikáját.

Nankingi jelentés szerint a különböző kínai tartományok kormányzói készek támogatni Uang-Cing-Uej kormányát, akit kormányalakítással bíztak meg. Uang-Cing-Uej már volt egyszer miniszterelnök és az 1935-ben elkövetett merénylet után Európába utazott.

Kitesztítva

— Sajtóbenutató a Royal-mozgóban —

Charles Boyer ebben az új filmjében apacsfigurát alakít, azt a szerepkört játssza újra, melyben egyszer már oly nagy sikere volt. Az alvilág különös erkölcsű, előteltelmentes figurája, a kedves, jólelkű, a betörők minden karakterisztikumát magán viselő zsidó éleveníedik meg Boyer játékában. Művészi teljesítményű filmje ez, melynek háttérben megszokott, de érdekes beállítású alvilági dráma játszódik le, új problémák nélkül, de kitűnő rendezésben, kitűnő mellékszereplőkkel és Charles Boyernek, hatalmas alkotóművészetével, szerepének tökéletes megjátszásával, Boyer egymaga biztosítja a film közönségsikerét. A darab középpontjában állandóan a nagy francia színész áll. Charles Boyer viszi a cselekményt, ő ad lendületet, életet és színt a filmnek és az ő játéka teszi végig lebilincselővé, izgalmasá a filmet. Az új Boyer film Clujon kétségtelenül sikert fog aratni. (s.)

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURÁLT

Minden vevő ajándékot kap

! ? Sensatio ! ?

Rozsdás, ócska, vesevőeszközét be-cseréljük

Ujezusi

(alpaca) evőeszközre.

Moskovits & Co. Cluj,

főpostával szemben. Üveg, porcellán és konyhafelszerelési cikkekben dus választék és legolcsóbb árak

Tisztázódott a Pop Ghita felszólalása által előidézett parlamenti botrány kérdése

A további félreértések elkerülésére Pop Ghita beszédének közreadását kéri a Dimineata

Bucuresti, december 18. Azzal, hogy a nemzeti parasztpárt hivatalos nyilatkozatot tett közzé Pop Ghita emlékeztető parlamenti felszólalásáról, az incidens tisztázódott is. A Dimineata megállapítja, hogy amennyiben a kamara tagjai a vita alkalmával nyugodtabban viselkedtek volna, nem dagadt volna botrányra ez az ügy és ez érdeke is lett volna az országnak. Azzal, hogy mesterségesen ebből az incidensből akartak tőkét kovácsolni a nemzeti parasztpárt ellen, rendkívül kínos légkört teremtettek, ami két napig uralta a képviselőházat. Csak az történt, hogy Pop

Ghita interpellációt jegyzett elő a kormány centralista politikájáról, ami nem új probléma. A csatolt területek képviselői gyakran követelték nagyobb figyelmet a kormány részéről az új területek iránt. Pop szerencsétlen kifejezést használt. Ha a dolgokat nem magyarázták volna tendenciózusan félre, láthatták volna, hogy nem volt olyan szándéka, amit neki tulajdonítottak. A nemzeti parasztpárt ellenségei azonban bekapaszkodtak ebbe a kifejezésbe és ezzel politikai széthúzás előidézését kísérelték meg.

Victor Moldovan, a nemzeti parasztpárt

10. Telef. Havonta 1. évre 600, évf. 12.000. Helyi: 12.000. KÉLET: a dóság egy Cikkünk rás megje

A stock

A lapok az ünnepek retében nyu a Nobel-díj évi nyertesé Az ünnepe dr Otto Lő Szerényen sok sorába király a gr ség tüntető resztül ünn A teremből világhírű o hanem első örület ellen Felemelő lehetne elk tésnek nem dij.

A stockh tetés azon ban a harc tak meg a hódolás is ietében kik mem érvény tetés népek

Antones

Azt hissz zatosság né ügyminiszte utja után, Leon Blum Gamella vez nia jövőnd problémák A kormá oka meg v — amikre éppen Anto Ennek a ter ünnepe vünk mélye ne s egybe tendenciák melyek egy síténél me lantanak n jövő lehető Ha a p alapul, akk Antonescu pozitív irá nek nem l különösen a közvetlen melyben m éli kísérle széleztehb Az „öröl és hangsul közösségen iránt — az amelynek legmagasak Egy Ant széd emelt melyekben Tudjuk — tul az ságán — kötelez és záloga egy Ha Ant meljük — fokmérője, bad feladn célkitűzése Jelen zava és a bek phenni.